

महाराष्ट्र विधानपरिषद
दुसरे अधिवेशन, २०१८

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

गुरुवार, दिनांक १९ जुलै, २०१८ / आषाढ २८, १९४० (शके)

- (१) वित्त व नियोजन, वने मंत्री
 - (२) ग्रामविकास, महिला व बालविकास मंत्री
 - (३) वैद्यकीय शिक्षण, जलसंपदा व लाभक्षेत्र विकास मंत्री
 - (४) सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री
 - (५) जलसंधारण, राजशिष्टाचार, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री
 - (६) रोजगार हमी, पर्यटन मंत्री
- यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ७५

उर्ध्व कुंडलिका मध्यम प्रकल्प (ता.वडवणी, जि.बीड) या प्रकल्पातून
वाहून जाणारे पाणी मेंदा प्रकल्पात सोडण्याबाबत

(१) * ४१६२३ श्री.अमरसिंह पंडित, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.सुनिल तटकरे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३७८५८ ला दिनांक ६ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उर्ध्व कुंडलिका मध्यम प्रकल्प (ता.वडवणी, जि.बीड) या प्रकल्पातून वाहून जाणारे अतिरिक्त पाणी सततच्या अवर्षणप्रवण भागातील दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना सिंचनासाठी उपलब्ध करण्यासाठी मेंदा (ता.बीड) या तलावात

सोडण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी मा.जलसंपदा मंत्री यांचेकडे दिनांक १५ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने आवश्यक कार्यवाही करून अहवाल सादर करण्याबाबत कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद यांना दिनांक ८ फेब्रुवारी, २०१८ रोजीच्या पत्राद्वारे निर्देशित केले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी महामंडळाने दाखल केलेल्या अहवालातील निष्कर्ष काय आहेत, अहवाल कधीपर्यंत सादर होणार आहे,

(४) तसेच, बीड तालुक्यातील पिंपळनेर, केसापुरी, घाटसावळी, परभणीसह इतर भागातील पंचवीस हजार एकर शेत जमीन ओलिताखाली आणण्यासाठी शासन विशेष बाब म्हणून सदर योजनेला मंजूरी देणार आहे काय,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

(२) होय.

(३) उर्ध्व कुंडलिका मध्यम प्रकल्प हा, या प्रकल्पाच्या खालील बाजूस असलेल्या व या प्रकल्पाच्या बांधकामापूर्वीच पूर्ण करण्यात आलेल्या माजलगांव प्रकल्प व कुंडलिका मध्यम प्रकल्प, उपळी या प्रकल्पांच्या पाणलोट क्षेत्रात येतो. उर्ध्व कुंडलिका मध्यम प्रकल्प, ता.वडवणी, जि.बिड या योजनेचे एकूण पाणलोट क्षेत्र १०५.६७ चौ.मैल असून प्रकल्पस्थळी मुळ प्रकल्प अहवालाप्रमाणे एकूण पाणी आवक ५०.३३ द.ल.घ.मी. आहे. उर्ध्व कुंडलिका मध्यम प्रकल्पस्थळी पाणी वापर १७.७९७ द.ल.घ.मी. प्रस्तावित असून उर्वरित ३२.५३३ पाणी हे या योजनेच्या खालील बाजूस असलेल्या माजलगाव प्रकल्प, कुंडलिका मध्यम प्रकल्प, उपळी, ता.धारूर, जि.बीड व इतर योजनेकरीता प्रस्तावित करण्यात आलेले आहे. त्यामुळे अतिरीक्त पाणी उपलब्ध नाही.

(४) पाणीच उपलब्ध नसल्याने योजना मंजूरीचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्नच उद्भवत नाही.

**राज्यातील खाजगी रुग्णालयातील परिचारीकांना
किमान वेतन कायदा लागू करण्याबाबत**

(२) * ४२३७८ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील खाजगी रुग्णालयातील १२-१२ तास काम करणाऱ्या परिचारीकांना अत्यंत अल्प वेतनात काम करावे लागत असून त्यांना किमान वेतन कायदा लागू करण्यात आला नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने खाजगी रुग्णालय व्यवस्थापनाकडून परिचारीकांना किमान वेतन देण्याबाबत व किमान वेतन कायदा लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संभाजी पाटील-निलंगेकर : (१) हे खरे नाही.

राज्यातील खाजगी रुग्णालयातील परिचारीकांना किमान वेतन अधिनियम, १९४८ लागू आहे.

(२) होय, पालघर येथील ५ रुग्णालयाविरुद्ध किमान वेतन अधिनियम, १९४८ अन्वये न्यायालयामध्ये खटले दाखल करण्यात आले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वैद्यकीय विषयातील पदव्युत्तर पदवीका उत्तीर्ण असल्याची
खोटी प्रमाणपत्रे सादर करून बेकायदेशीर नोंदणी केल्याबाबत**

(३) * ४२२७७ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.सुनिल तटकरे, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अमरसिंह पंडित, श्री.नरेंद्र पाटील, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.जयदेव गायकवाड, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा

बेग, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.संजय दत्त, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) वैद्यकीय विषयावरील पदव्युत्तर पदविका उत्तीर्ण असल्याची खोटी प्रमाणपत्र सादर करून बेकायदेशीर नोंदणी करून रुग्णांच्या जीवाशी खेळण्याचा प्रकार सुरु असल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेने (एमएमसी) खोटी प्रमाणपत्र सादर करणाऱ्या २० डॉक्टरांवर कारवाई केली मात्र याची व्याप्ती मोठी आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरील डॉक्टरांवर कारवाई करूनही पुन्हा काम करित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने खोटी प्रमाणपत्र देणाऱ्या संस्थेवर तसेच संबंधित अधिकाऱ्यांवर व बोगस डॉक्टरांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

(२) होय.

(३) सदर बाब महाराष्ट्र मेडिकल कौन्सिलच्या निदर्शनास आली नाही.

(४) महाराष्ट्र मेडिकल कौन्सिलने केलेल्या चौकशीमध्ये संस्थेचे नोंदणीकृत व्यावसायिक डॉ.स्नेहल न्याती हे दोषी आढळून आल्याने महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषद अधिनियम, १९६५ मधील कलम २२ व महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषद अधिनियम, १९६७ मधील कलम ६२-७५ मधील तरतुदीनुसार त्यांची रितसर चौकशी घेऊन त्यांचे नाव परिषदेच्या वैद्यकीय पुस्तकामधून काढून टाकले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**निम्न दुधना (ता.परतुर, जि.जालना) प्रकल्पासाठी
शेतकऱ्यांच्या जमिनी संपादित केल्याबाबत**

- (४) * ४१७७१ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरसिंह पंडित :
सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) निम्न दुधना प्रकल्पासाठी परतुर (जि.जालना) तालुक्यातील अंबा, एकरुखा, रोहीना गावासह २१ गावातील शेतकऱ्यांच्या जमिनी संपादित केल्या असून सदर प्रकल्पासाठी संपादित न झालेल्या जमिनीत प्रकल्पाचे पाणी साचल्याने त्या जमीनधारकांवर अन्याय झाला असून शेतात जाणारे रस्तेही बंद झाले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जमीन संपादित न करता ३२ शेतकऱ्यांच्या ७/१२ वर "हस्तांतरणास बंदी" अशी नोंद केल्याने शेतकऱ्यांना या जमिनीवर बँकेचे कर्ज मिळत नाही तसेच जमिनीच्या आधारावर व्यवहार करता येत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, ७/१२ वरील "हस्तांतरणास बंदी" असा शेरा कमी करण्यासाठी शेतकरी २० वर्षांपासून शासनाकडे मागणी करित असून याबाबत शासनाने कोणतीच कार्यवाही केली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संपादित न झालेल्या जमिनीच्या ७/१२ वरील "हस्तांतरण बंदी" नोंद कमी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) निम्न दुधना प्रकल्पाचे बांधकाम सन २००९ मध्ये पूर्ण झाले असून सन २०१० पासून धरणात टप्या टप्प्याने जलसाठा करण्यात आला आहे. सन २०१६ मधील पावसाळ्यामध्ये १००% जलसाठा प्रथमच झाला व पूरसदृश परिस्थिती निर्माण झाली. त्यामुळे परतुर व मंठा तालुक्यातील प्रकल्प बाधित असंपादित क्षेत्रात पाणी गेल्यामुळे एकूण २२ गावांमधील उभ्या पिकांच्या नुकसानीबाबतच्या तक्रारी प्राप्त झाल्या. नांद्रा ते ब्रम्हवडगांव हा रस्ता व रोहीना ते वैजोडा हा शेती पोच रस्ता काही कालावधीकरीता बंद झाले होते.

(२) निम्न दुधना प्रकल्पांतर्गत मौजे एकरूखा व नागापुर या गावातील भूधारकांना संपादनाबाबत भूसंपादन अधिनियम १९८४ मधील कलम-४ च्या अधिसूचनेची नोटीस २९ मार्च, १९९७ रोजी निर्गमित झालेली होती, परंतु प्रत्यक्ष ३२ भूधारकांचे क्षेत्र संपादन झालेले नाही व त्यांना मोबदला दिला गेला नाही. परंतु कलम-४ च्या नोटीसच्या आधारे हस्तांतरण बंदी असा उल्लेख ७/१२ वर झाल्याने संबंधित शेतकऱ्यांचे खरेदी व विक्री व्यवहार बंद झाले आहेत.

(३) व (४) उपविभागीय अधिकारी, परतूर, जि.जालना यांनी त्यांचे दिनांक २१/०५/२०१८ चे पत्रान्वये ३१ शेतकऱ्यांची ६६.४३ हे. जमीन निम्न दुधना प्रकल्पाकरीता संपादित होत नसल्यामुळे भूसंपादन प्रस्तावातून वगळण्यास मान्यता दिली असून तहसिलदार, परतूर यांना त्याप्रमाणे ७/१२ उतारावरील हस्तांतर बंदी असा शेरा कमी करण्याच्या नोंदीबाबत फेरफार करण्याचे आदेशित केले आहेत. उर्वरित एका शेतकऱ्याच्या क्षेत्र ७/१२ वरून कमी करण्याबाबत कार्यवाही सुरू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

जव्हार तालुक्यात (जि.पालघर) पाणी टंचाई निर्माण झाल्याबाबत

(५) * ४१३१२ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जव्हार (जि.पालघर) तालुक्यात भीषण पाणी टंचाई निर्माण झाली असून खडखड डोमिहीरा धरण जागोजागी पाझरत असल्याने त्यावर खर्च झालेल्या ७३ कोटी रुपयाचे नुकसान झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सहा वर्षापूर्वी बांधलेल्या या धरणावर आतापर्यंत १३२ कोटींवर खर्च होऊनही गळती थांबत नसल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने जबाबदार असणाऱ्या ठेकेदारांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) त्यावर झालेल्या रुपये ७३ कोटी खर्चाचे नुकसान झाले हे खरे नाही,

(२) डोमिहिरा धरणावर आतापर्यंत रुपये ९८.३२ कोटी इतका खर्च झाला आहे. सन २०११ पासून सांडव्यातून गळती होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे. तज्ञ समितीने सूचविल्यानुसार सांडवा व पक्ष भिंतीहून होणाऱ्या गळतीवर गळती प्रतिबंधक उपाययोजनेचे काम प्रगतीपथावर आहे.

(३) होय.

सदर कामावर चौकशी समिती नेमून, जबाबदार असणाऱ्या ठेकेदारावर अर्थिक दंडात्मक कार्यवाही करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विदर्भात अत्यल्प पावसामुळे पाणीटंचाई निर्माण झाल्याबाबत

(६) * ४२५०२ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विदर्भात झालेल्या अत्यल्प पावसामुळे माहे एप्रिलच्या सुरुवातीलाच २५३७ गावांमध्ये पाणी टंचाई निर्माण झाली असून अमरावती विभागातील धरणांमध्ये २१ टक्के व नागपूर विभागातील धरणांमध्ये २० टक्के पाणी शिल्लक असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागपूर विभागातील ३८५ प्रकल्पांची एकूण ४ हजार ७०३ दशलक्ष घनमीटर क्षमता असल्याने त्यात ९२७ दशलक्ष घनमीटर जलसाठा शिल्लक असून अमरावती विभागातील ४४३ प्रकल्पांची एकूण ४ हजार १७७ दशलक्ष घनमीटर क्षमता असून त्यात ८८२ दशलक्ष घनमीटर जलसाठा शिल्लक आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) अंशतः खरे आहे.

नागपूर प्रदेश व अमरावती प्रदेश मिळून विदर्भात एकूण ११ जिल्हे असून विदर्भ विकास महामंडळांतर्गत या २७ मोठे, ६३ मध्यम व ७६५ लघु अशा एकूण ८५५ प्रकल्पांवर पाणीसाठा निर्मिती झालेली असून या धरणांमध्ये माहे (दिनांक ०४/०५/२०१८) एप्रिल, २०१८ च्या सुरुवातीला १५८१.६५ द.ल.घ.मी. (२१.९६%) पाणीसाठा शिल्लक होता.अमरावती विभागातील धरणांमध्ये २१.३७% व नागपूर विभागातील धरणामध्ये २२.४३% पाणीसाठा होता.

(२) अंशतः खरे आहे.

नागपूर विभागात ३७१ प्रकल्पांचा प्रकल्पीय उपयुक्तसाठा ३९९७.५९ द.ल.घ.मी. असून माहे एप्रिल, २०१८ च्या सुरुवातीला ८९६.७४ द.ल.घ.मी. साठा शिल्लक होता. अमरावती विभागातील ४८४ प्रकल्पांचा प्रकल्पीय उपयुक्त साठा ३२०४.७० द.ल.घ.मी. असून माहे एप्रिल, २०१८ च्या सुरुवातीला ६८४.९१ द.ल.घ.मी. साठा शिल्लक होता.

(३) प्रकल्पाचे जलाशयातील उपलब्ध पाणीसाठा विचारात घेवून व जिल्ह्यातील पाणी टंचाईचा विचार करून जिल्हास्तरीय समितीमध्ये प्रकल्पनिहाय आरक्षण करण्यात येते.

जिल्हाधिकारी, चंद्रपूर/वर्धा यांचे निर्देशानुसार मे महिन्याच्या सुरुवातीस निम्न वर्धा प्रकल्पातून वर्धा नदीत पाणी सोडण्यात आले आहे. तसेच जिल्हा पाणी आरक्षण समित्यांकडून अकोला व वाशिम जिल्ह्यातील प्रकल्पामध्ये पाणीसाठा आरक्षण केलेले आहे. उर्वरीत पाणीसाठ्याचा अनुषंगाने उपलब्ध साठ्यातून बिगरसिंचन आरक्षण लक्षात घेवून उपलब्ध पाण्यातून नागपूर विभागांतर्गत खरीप/रब्बी/उन्हाळीचे व अमरावती विभागांतर्गत रब्बी/उन्हाळी हंगामाचे सिंचन झालेले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य शासनास केंद्र शासनाकडून महसूलाच्या
तुलनेत अत्यल्प निधी मिळाल्याबाबत**

(७) * ४१६३८ श्री.शरद रणपिसे, श्री.संजय दत्त, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.जनार्दन चांदूरकर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने सन २०१४-१५ ते २०१६-१७ या तीन वर्षात कराद्वारे केंद्र शासनाच्या तिजोरीत देशात सर्वाधिक म्हणजे रुपये ८.७८ लाख कोटी जमा केले असतांना राज्य शासनाने प्रत्यक्ष कराद्वारे दिलेल्या महसूलाच्या १० टक्केही मोबदला केंद्र शासनाने दिलेला नसून केंद्र शासनाने तिन्ही वर्षात मिळून केवळ रुपये ७९४२१ कोटींचा निधी शासनाला दिला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, केंद्र शासनाकडून दिला जाणारा हा निधी राज्यांनी प्रत्यक्ष कराद्वारे केंद्र शासनास दिलेल्या महसूलाच्या तुलनेत असणे आवश्यक असल्यामुळे त्या प्रमाणात केंद्र शासनाकडून निधी मिळण्यासाठी राज्य शासनाकडून कोणते प्रयत्न करण्यात आलेले आहेत व त्याची फलनिष्पत्ती काय आहे,

(३) असल्यास, दिलेल्या महसूलाच्या तुलनेत राज्य शासनास केंद्र शासनाकडून निधी मिळावा यासाठी प्रयत्न केले नसल्यास त्याची कारणे काय आहेत व यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) भारतीय संविधानातील तरतूदीनुसार संघ सूचीमध्ये समावेश केलेल्या ज्या कर व शुल्क यापासून मिळणाऱ्या उत्पन्नाचे वितरण केंद्र व राज्यांमध्ये केले जाते, त्या कर व शुल्क यांची आकारणी व वसुली केंद्र शासनाच्या संबंधित विभागांच्या आस्थापनांकडून करण्यात येते. या उत्पन्नातील राज्यांना वितरीत करावयाच्या हिश्यांची टक्केवारी ही केंद्रीय वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार विहित करण्यात येते.

केंद्रीय वित्त आयोगाने निश्चित केलेल्या सुत्रानुसार सन २०१४-१५ ते २०१६-१७ या तीन वर्षांच्या कालावधीत केंद्र शासनाकडून वसूल करण्यात आलेल्या कर व शुल्काच्या उत्पन्नातील महाराष्ट्राच्या हिश्यांची रूपये ७९४०५.१४ कोटी एवढी रक्कम प्राप्त झाली आहे.

(२) केंद्र शासनाकडून वसूल करण्यात येणाऱ्या कर व शुल्क यांच्या उत्पन्नातील राज्यांना वितरीत करावयाच्या हिश्याबाबतचे सूत्र हे केंद्रीय वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार विहित करण्यात येते. राज्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर शहरीकरण वाढत असून पायाभूत सुविधांवरील खर्चात वाढ होत आहे. राज्याच्या विकासाची गरज व दिशा लक्षात घेऊन राज्य शासनाकडून १५ व्या केंद्रीय वित्त आयोगाला सादर करावयाच्या निवेदनात केंद्रीय करांतील वाढीव हिस्सा मिळण्याबाबत मागणी करण्यात येणार आहे. तसेच राज्याच्या वित्तीय व आर्थिक कामगिरीच्या आधारे राज्याला प्रोत्साहनात्मक अनुदान देण्याबाबतही मागणी करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बालमृत्यूचे प्रमाण वाढल्याबाबत

(८) * ४१३७७ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.नरेंद्र पाटील, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात बालमृत्यू रोखण्यासाठी विविध उपाययोजना राबविल्या जात असूनही माहे एप्रिल, २०१७ ते २०१८ या कालावधीमध्ये १३ हजार ५४१ बालमृत्यू झाल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, एकात्मिक बालकल्याण योजना, जननी शिशु सुरक्षा योजना यांची अंमलबजावणी प्रभावीपणे होत नसल्याने बालमृत्यूचे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने बालमृत्यू रोखण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.दिपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

राज्याच्या एच.एम.आय.एस. अहवालानुसार माहे एप्रिल, २०१७ ते मार्च, २०१८ या कालावधीत एकूण १९ हजार ७९९ बालकांचा मृत्यू झाल्याची नोंद आहे.

हे बालमृत्यू विविध कारणामुळे झालेले आहेत. उदा. कमी जन्म वजन, कमी दिवसांचे बाळ, जंतुसंसर्ग, श्वसनदाह, जन्मतः श्वसनास अडचण, कमी तापमान व जन्मजात व्यंग इ.

(२) हे खरे नाही.

महिला व बाल कल्याण विभागाकडून प्राप्त माहितीनुसार एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेतर्गत अंगणवाड्यातील ६ महिने ते ३ वर्ष वयोगटातील बालके, गर्भवती, स्तनदा माता, किशोरवयीन मुली यांना १) पुरक पोषण आहार, २) आरोग्य तपासणी, ३) संदर्भ सेवा, ४) अनौपचारिक पूर्व शालेय शिक्षण, ५) लसीकरण, ६) आहार व आरोग्य इ. सेवा नियमित देण्यात येत आहेत.

जननी शिशु सुरक्षा कार्यक्रमांतर्गत गरोदर मातेला प्रसूती पश्चात ४२ दिवसांपर्यंत व एका वर्षापर्यंतच्या आजारी बालकांना मोफत औषधोपचार, रक्त पुरवठा, तपासण्या, वाहन व्यवस्था, आहार व संदर्भ सेवा इत्यादी विविध प्रकारच्या सेवा उपलब्ध करून देण्यात येतात.

(३) सार्वजनिक आरोग्य विभागामार्फत राज्यातील बाल व अर्भक मृत्यूचे प्रमाण कमी करण्यासाठी आरोग्य विभागामार्फत पुढील उपाययोजना करण्यात येतात. गरोदरपणातील संपूर्ण तपासणी व उपचार संस्थात्मक प्रसूती, जननी शिशु सुरक्षा कार्यक्रम, जननी सुरक्षा योजना, नियमित लसीकरण, नवजात काळजी कक्ष, नवजात स्थिरीकरण कक्ष, विशेष नवजात काळजी कक्ष, एचबीएनसी व इन्टेनसिफाईड एचबीएनसी, जीवनसत्व "अ" व जंतनाशक मोहिम, बाल उपचार केंद्र, पोषण पुनर्वसन केंद्र, राष्ट्रीय बाल स्वास्थ्य

कार्यक्रम मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत तज्ञांमार्फत मातांची व बालकांची तपासणी व उपचार, नवसंजीवनी कार्यक्रमांतर्गत मातृत्व अनुदान योजना, भरारी पथकांमार्फत आरोग्य तपासणी व उपचार, दायी बैठक योजना इ.
(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पंतप्रधान घरकुल आवास योजनेंतर्गत
दिव्यांगाना घरकुले मिळणेबाबत**

- (९) * ४१४०१ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.बाळाराम पाटील :
सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) पंतप्रधान घरकुल आवास योजनेंतर्गत दिव्यांगाना ३ टक्के घरकुले आरक्षित करण्यात आल्याची मागणी करण्यात येत असून राज्यात या घरकुलाचे वाटप नियमानुसार केले जात नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, सदर मागणीबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.
(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**करडी धरणाच्या (जि.बुलडाणा) सांडव्यास भगदाड
पडल्याने पाण्याची गळती होत असल्याबाबत**

(१०) * ४२१७१ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बुलडाणा जिल्ह्यातील करडी धरणाच्या सांडव्यास भगदाड (तडे) पडल्याने तसेच स्वयंचलित दरवाजांची दुरुस्ती व धरणाची वॉटर लेवल टँक (विहिर) यातून गळती होत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या धरणाच्या सांडव्या, दरवाजा व वॉटर लेवल टँकची दुरुस्ती न केल्याने धरणाच्या भिंतीना धोका निर्माण झाला असून पाणी साठवण क्षमताही कमी झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या धरणाच्या दुरुस्तीकरीता स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे लेखी निवेदनाद्वारे विनंत्या केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने धरणाच्या सांडण्या, दरवाजा व वॉटर लेवल टँकची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे तसेच उक्त धरणाची दुरुस्ती कधीपर्यंत होणे अपेक्षित आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

सन २०१०-११ मध्ये धरणाच्या सांडव्यास तडा गेल्याचे तसेच धरणाचे स्वयंचलीत दरवाजे व वॉटर लेवल टँक यातून गळती होत असल्याबाबत निदर्शनास दिसून आले.

त्यानंतर माहे सप्टेंबर, २०१६ मध्ये करडी धरणाच्या सांडव्याच्या उजव्या बाजूच्या मार्गदर्शक भिंत (Guide Wall) ला असणाऱ्या Weep Hole मधून, Stilling Basin च्या Up Lift Pressure release Hole मधून, मुळ सांडव्याला गोडबोले गेट बसविण्यासाठी करण्यात आलेल्या संधानकाच्या जोडाच्या काही अंतरात व ऊर्जा व्यय रचनेच्या (EDA) उजव्या कोपऱ्यामधून पाण्याची गळती होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२) धरणाच्या सांडव्यामधून गळती होत आहे, हे खरे आहे. यामुळे धरणाची साठवण क्षमता कमी झाली आहे. तथापि, धरणाच्या भिंतीला धोका झालेला नाही.

(३) दिनांक ०१/०४/२०१६ पासून असे कोणतेही निवेदन प्राप्त झाले नाही.

(४) अधीक्षक अभियंता, धरण सुरक्षितता संघटना, नाशिक यांनी दिनांक २०/०९/२०१७ रोजी प्रकल्पाची प्रत्यक्ष पाहणी करून, मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक यांचे मार्गदर्शन घेण्याबाबत सुचविले मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटनेशी झालेल्या सल्लामसलीनंतर महामंडळाने सुचविल्यानुसार प्रादेशिक कार्यालयामार्फत करडी संग्राहक ल.पा. प्रकल्पाच्या सांडव्यातून होणाऱ्या गळतीकरीता प्रतिबंधक व धरण सुरक्षिततेच्या उपाययोजना अंतिम करण्याबाबत समिती गठीत करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वासगांव ते चिंचणी (जि.पालघर) येथील
रस्त्यांची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(११) * ४१९०० श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वासगांव ते चिंचणी (जि.पालघर) या ४ कि.मी. अंतर असलेला रस्त्यावर खड्डे पडून रस्त्याची दुरुवस्था झाल्याने वारंवार अपघात होत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्नांकित रस्त्याची जिल्हा परिषदेमार्फत पाहणी करण्यात आली असून हा रस्ता ग्रामीण मार्ग क्र. २३३ असून या रस्त्याची एकूण लांबी ५ कि.मी. आहे. रस्त्याचा संपूर्ण पृष्ठभाग डांबरी असून सदर रस्ता वासगांव, तणाशी चिंचणी गावांना जोडणारा रस्ता आहे. या रस्त्याच्या ०/०० ते २/१०० कि.मी. लांबीमध्ये खड्डे पडले होते. परंतु खड्डे भरण्याचे काम जिल्हा परिषदेमार्फत पूर्ण करण्यात आले आहे. त्यापुढील २/१०० ते ५/०० कि.मी. लांबी सुस्थितीत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**ठाणे व रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये मुलींच्या जन्मदराच्या
प्रमाणात घट होत असल्याबाबत**

- (१२) * ४१३२४ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) केंद्र शासनाच्या मागील काही वर्षांच्या अहवालानुसार ठाणे व रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये सन २०१४-१५, सन २०१५-१६ व सन २०१६-१७ या वर्षांमध्ये मुलींच्या जन्मदराच्या प्रमाणात घट होत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, धुळे, सांगली, कोल्हापूर, पुणे व मराठवाडा इत्यादी जिल्ह्यात मुलींच्या जन्मदराचे प्रमाण वाढले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून ठाणे व रत्नागिरीमध्ये मुलींच्या जन्मदरामध्ये होत असलेली घट लक्षात घेता शासनाच्या आरोग्य विभागाकडून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे व त्याचे सर्वसाधारण स्वरूप काय आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) पीसीपीएनडीटी कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी ठाणे व रत्नागिरी जिल्ह्यात सामुचित प्राधिकारी यांचेमार्फत सोनोग्राफी केंद्राची नियमितपणे त्रैमासिक (quarterly) तपासणी करण्यात येते. या कायद्याचे उल्लंघन करणाऱ्या केंद्रावर कायदेशीर कारवाई करण्यात येते.

ठाणे व रत्नागिरी जिल्ह्यात मुलींच्या जन्माचे महत्व पटवून देण्यासाठी जनजागृती करण्याबाबत खालील कार्यवाही केली आहे.

- राज्यस्तरावर www.amchimulgi.gov.in या संकेत स्थळाची स्थापना करण्यात आली आहे.
- टोल फ्री हेल्पलाईन-१८००-२३३-४४७५ : पीसीपीएनडीटी कायद्याची अधिक प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी व सर्व सामान्य व्यक्तींच्या तक्रारीची तात्काळ दखल घेण्यासाठी हेल्पलाईन सुरु करण्यात आली आहे.

- कायद्याचे उल्लंघन करण्याच्या केंद्राबाबत माहिती उपलब्ध करून देणाऱ्या व्यक्तीस संबंधित केंद्राविरुद्ध न्यायालयीन केस दाखल केल्यानंतर संबंधित व्यक्तिस बक्षीस दिले जाते.
- ठाणे व रत्नागिरी जिल्ह्यात मे, २०१८ अखेर पीसीपीएनडीटी कायद्याच्या तरतुदीचा भंग केल्यामुळे ठाणे जिल्ह्यातील ५ व रत्नागिरी जिल्ह्यातील ७ अशा एकूण १२ केसेस कोर्टात दाखल करण्यात आल्या आहेत. त्यापैकी ठाणे जिल्ह्यातील १ व रत्नागिरीतील ६ प्रकरणांचा निकाल लागला असून १ प्रकरणामध्ये शिक्षा व दंड झाला आहे.
- तसेच महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेने ठाणे जिल्ह्यातील एकूण ५ प्रस्तावापैकी ४ डॉक्टरांची सनद निलंबित केलेली आहे. रत्नागिरी जिल्ह्यातील एकूण ४ प्रस्तावापैकी १ डॉक्टरला ताकिद देण्याची कार्यवाही करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

गोसीखुर्द प्रकल्पाचे पाणी उमरेड जवळील प्रस्तावित दोन औष्णिक वीज प्रकल्पांना देण्याबाबत

- (१३) * ४२५२९ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :
सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) पूर्व विदर्भातील गोसीखुर्द प्रकल्पाचे पाणी उमरेड जवळील प्रस्तावित दोन औष्णिक वीज प्रकल्पांना देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असल्याचे माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
 - (२) असल्यास, सदर प्रकल्पाला पाणी देण्यास गावकरी व शेतकरी यांचा विरोध होत असल्याने शासन सदर निर्णय रद्द करणार आहे काय,
 - (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 - (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

मात्र प्रस्तांवावर कार्यवाही सुरु आहे.

- (२) प्रश्नच उद्भवत नाही.
 (३) प्रश्नच उद्भवत नाही.
 (४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

**नागपूर येथील सुपरस्पेशलिटी रुग्णालयात
 रक्तपेढीत पुरेसे मनुष्यबळ नसल्याबाबत**

(१४) * ४१३०७ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास :

सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर येथील सुपरस्पेशलिटी रुग्णालयातील रक्तपेढी चालविण्यासाठी पुरेसे मनुष्यबळ नसल्याने अवघ्या तीन प्रयोगशाळा तंत्रज्ञांवर ही रक्तपेढी सुरु असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, माहे डिसेंबर, २०१७ च्या हिवाळी अधिवेशनात वैद्यकीय संचालक यांनी तंत्रज्ञ उपलब्ध करून देण्यात येतील असे स्पष्ट केले होते, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, वैद्यकीय संचालकांनी तंत्रज्ञ देण्याचे मान्य करूनही उक्त पदे रिक्त असल्याची कारणे काय आहेत व ही पदे कधीपर्यंत भरण्यात येतील,
 (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने उक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१), (२), (३), (४) व (५) शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व अतिविशेषोपचार रुग्णालय, नागपूर यासंस्थेतील रक्तपेढीकरीता प्रयोगशाळा तंत्रज्ञाची ३ पदे मंजूर असून ती भरण्यात आली आहे. उपलब्ध असलेल्या मनुष्यबळाकडून प्रयोगशाळा विभागातील कामकाज

करून घेण्यात येत आहे. सद्या अतिविशेषोपचार रुग्णालय, नागपूर येथील रक्तपेढीत रक्ताची साठवणूक करून सदरचे रक्त गरजू रुग्णांना पुरवठा करण्यात येते. तथापि, भविष्यात या रक्तपेढीत रक्तघटक विलगीकरण केंद्र स्थापित करावयाचे असल्यामुळे त्याकरीता अतिरिक्त पदांची आवश्यकता भासणार आहे.

**चिंचघर (ता.मंडणगड, जि.रत्नागिरी) येथील
रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(१५) * ४१४१४ श्री.प्रसाद लाड : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८३०४ ला दिनांक ८ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) दिनांक ८ मे, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार मंडणगड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील राष्ट्रीय मार्ग क्र. १०१ चिंचघर ते प्र.जि.मा.१२ हा रस्ता दर्जोन्नत करण्याचे आदेश शासनाने काढले असताना सदर रस्त्यावर बॉक्ससईटच्या वाहतूकीसाठी वापरण्यात येणाऱ्या अवजड वाहनांमुळे पूर्वीचा सिल्कोट रस्त्यावर खड्डे पडले आहेत, काही ठिकाणी रस्ते खचले असल्यामुळे रस्त्याची दुरुवस्था झाली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर रस्त्यावरील बॉक्ससईटची अवजड वाहतूक बंद करण्याबाबत चिंचघर येथील ग्रामस्थांनी कार्यकारी अभियंता (मंडणगड) यांच्याकडे तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) याबाबतचे लेखी निवेदन आढळून येत नाही.

(३) व (४) राष्ट्रीय मार्ग क्र. १०१ चिंचघर ते प्र.जि.मा.१२ या रस्त्याची पाहणी केली असून या रस्त्यावर बॉक्ससॉईटची वाहतूक करणाऱ्या वाहनांची वाहतूक मोठ्या प्रमाणात आहे. तसेच या रस्त्यांवरून एस.टी. व इतर नियमित वाहतूक होत असते. या रस्त्याच्या एकूण १२.०० कि.मी. डांबरी लांबीपैकी ११.०० कि.मी. लांबीचा पृष्ठभाग खराब झाला आहे. या खराब लांबीच्या दुरुस्तीसाठी अंदाजे रुपये २९१.०० लक्ष इतका खर्च अपेक्षित आहे.

सदर रस्त्यापैकी चिंचघर ते तिसे, जांमगे, सोनारवाडी, कदमवाडी या ४ कि.मी. लांबीच्या रस्त्याला ग्रामविकास विभाग शासन, निर्णय दिनांक ०८/०२/२०१८ अन्वये मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजनेतर्गत रुपये २५६.१६ लक्ष इतक्या किंमतीची प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आली असून सदर कामाची निविदा प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे.

अपंगत्व प्रमाणपत्र मिळण्यासाठी केंद्र उभारणीबाबत

(१६) * ४२१०४ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामनिवास सिंह, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.संजय दत्त, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई महानगर प्रदेशातील अपंग व्यक्तींना अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र मिळण्यासाठी मुंबई, नवी मुंबई व ठाणे येथील एकूण आठ रुग्णालयांमध्ये ऑनलाईन पद्धतीने प्रमाणपत्र देण्याची सुविधा सुरु करण्याचे शासनाने जाहीर केले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त केंद्रांची उभारणी करण्यात आली नसल्याचे आढळून आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबई महानगर प्रदेशात जे.जे. रुग्णालय हेच केवळ अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र देणारे केंद्र असल्याने अपंग व्यक्तींना रांगेत उभे रहावे लागत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार सदर अपंगत्व प्रमाणपत्र देणारे केंद्र उभारणीसाठी कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.दिपक सावंत : (१) होय.

(२), (३) व (४) मुंबई महानगर प्रदेशातील ८ पैकी ४ केंद्राची उभारणी झाली आहे. उर्वरित ४ अपंग प्रमाणपत्र केंद्रे कार्यान्वित करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात जलयुक्त शिवार योजनेच्या माध्यमातून उर्वरित गावे जलपरिपूर्ण करण्याबाबत

(१७) * ४२२६१ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.संजय दत्त, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.सुभाष झांबड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात जलयुक्त शिवार योजनेच्या माध्यमातून तीन वर्षात १६ हजार ५२१ गावांची निवड करण्यात आली असून त्यापैकी ११ हजार २४७ गावे जलपरिपूर्ण झाली असून उर्वरित गावे माहे जून, २०१८ पर्यंत पूर्ण करावीत असे निर्देश मा.मुख्यमंत्र्यांनी दिले असल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने निर्धारित कालावधीत ही कामे पूर्ण न करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली व सदर कामे पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी दिलेल्या निर्देशाच्या अनुषंगाने शासन पत्र दिनांक १२/४/२०१८ व दिनांक २६/४/२०१८ अन्वये संबंधित यंत्रणांना कार्यवाही करणेबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत. तसेच जलयुक्त शिवार अभियान सन २०१७-१८ च्या कालबद्ध कार्यक्रमानुसार कार्यवाही न केलेल्या संबंधिताकडून शासन जापन दिनांक २७/४/२०१८ अन्वये खुलासे मागविण्यात आले असून याबाबत पुढील कार्यवाही शासनस्तरावर सुरू आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्ह्यातील परिचारीकांची रिक्त पदे भरण्याबाबत

(१८) * ४१८२७ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अलिबाग (जि.रायगड) शहरातील शासकीय रुग्णालयात परिचारीकांच्या एकूण ९५ मंजूर पदांपैकी ५७ पदे भरली असून ३८ परिचारीकांची पदे रिक्त आहेत व त्यातील २२ परिचारीकांची करारावर नियुक्ती करूनही संख्या तात्पुरती १६ वर आणण्यात आल्याची माहिती जिल्हा शल्यचिकित्सक डॉ.अजित गवळी यांनी दिली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रायगड जिल्हा परिषदेच्या आरोग्य सेवेतर्गत जिल्ह्यात एकूण ५२ प्राथमिक आरोग्य केंद्रे आणि २८८ आरोग्य उपकेंद्रे कार्यरत असून एकूण ३४० आरोग्य सेवाकेंद्रांकरीता केवळ ६२ परिचारीकांची पदे शासनाने मंजूर करून त्यापैकी ५९ पदे भरली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार परिचारीकांची रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) हे खरे नाही.

अलिबाग येथील जिल्हा रुग्णालयात शुश्रूषा संवर्गाची एकूण १५१ पदे मंजूर आहेत. त्यापैकी ९१ पदे भरलेली असून ६० पदे रिक्त असून ही पदे भरण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

या व्यतिरिक्त राष्ट्रीय अभियानांतर्गत अधिपरिचारकांची १७ पदे कंत्राटी तत्वावर भरलेली आहेत.

(२) हे खरे नाही.

रायगड जिल्हा परिषदेच्या आरोग्य सेवेतर्गत ५२ प्राथमिक आरोग्य केंद्रे आणि २८८ आरोग्य उपकेंद्रे अशी एकूण ३४० आरोग्य केंद्र कार्यरत आहेत. ५२ प्राथमिक आरोग्य केंद्राकरीता आरोग्य सहाय्यक (महिला) (परिचारिका) ६२ नियमित मंजूर पदे आहेत. त्यापैकी ४६ पदे भरलेली आहेत व १६ रिक्त आहेत. तसेच उपरोक्त ५२ प्राथमिक आरोग्य केंद्रांकरीता आरोग्य सहाय्यक (महिला) (परिचारिका) २३ कंत्राटी पदे आहेत. त्यापैकी १८ भरलेली आहेत व ०५ रिक्त आहेत.

२८८ उपकेंद्राकरीता आरोग्य सहाय्यक (महिला) (परिचारिका) या संवर्गाची पदे मंजूर नाहीत.

(३) परिचारीकांची उर्वरित रिक्त पदे भरण्याबाबतची कार्यवाही जिल्हा परिषद स्तरावर सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात आदिवासी भागात बालमृत्यूचे प्रमाण कमी करण्याबाबत

(१९) * ४१५२५ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील आदिवासी भागात बालमृत्यूचे प्रमाण कमी करण्यासाठी दिनांक १२ एप्रिल, २०१८ रोजी मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली १६ आदिवासी जिल्ह्यांत विशेष लक्ष केंद्रीत करण्यासाठी कृती आराखडा तयार करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, कोअर कमिटीच्या बैठकीच्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सार्वजनिक आरोग्य, महिला व बालविकास व आदिवासी विकास या विभागाने आदिवासी भागात बालमृत्यू रोखण्यासाठी उपाययोजनांचा आढावा घेऊन त्याबाबतच्या अंमलबजावणीच्या कार्यवाहीची सद्यःस्थिती काय आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार आदिवासी भागात बालमृत्यूचे प्रमाण कमी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.दिपक सावंत : (१) होय.

(२) व (३) आदिवासी क्षेत्रात बालमृत्यू रोखण्यासाठी पुढील कार्यवाही करण्यात आली आहे.

- (अ) पोषण पुनर्वसन केंद्रात दाखल असलेल्या बालकांच्या पालकांना बुडीत मजूरी देण्यात येते.
- (ब) मेळघाट व धारणी येथे सोनोग्राफी सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी दोन इस्पीतळांशी सामंजस्य करार करण्यात आला आहे.
- (क) नाशिक गुजरात सीमेवरील रहीवाश्यांसाठी टोल फ्री क्र. १०८/१०२ रूग्णवाहीका सेवा सुरू करण्यात आली आहे.
- (ड) जव्हार (पालघर) येथील कुटीर रूग्णालय श्रेणीवर्धित करण्यात आले आहे.
- (इ) नंदुरबार जिल्ह्यात राजस्तरीय समन्वयक अधिकारी तसेच युनिसेफकडून संनियंत्रण अधिकारी नेमण्यात आले आहेत.
- (फ) अमृतआहार योजनेमार्फत माता व बालकांचे आधार क्रमांक जोडण्यात आले आहेत.
- (ग) संस्थात्मक प्रसूती, नियमित लसीकरण, नवजात काळजी कक्ष, नवजात स्थिरीकरण कक्ष, विशेष नवजात बाळाची काळजी कक्ष, एचबीएनसी व इन्टेंसीफाईड एचबीएनसी, जीवनसत्व अ, जंतनाशक मोहिम, बाल उपचार केंद्र, पोषण पुनर्वसन केंद्र, तज्ञांकडून माता-बालकांची तपासणी व उपचार, मातृत्व अनुदान योजना इ. योजना राबविण्यात येतात.

या व्यतिरिक्त मेळघाटात Internet Connectivity वाढविण्यात येत आहे. किनवट (नांदेड) येथील अतिरिक्त मोबाईल युनिट वाढविण्याबाबत प्रस्ताव मागविण्यात आला आहे. महिला व बालविकास विभागाकडून बालकांना Amylase Rich food देण्याबाबत तसेच VCDC सुरु करण्याबाबत सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांना कळविण्यात आले आहे. बचतगटांच्या देयकाकरीता निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. आदिवासी भागात जिल्हा गाभा समिती तसेच आदिवासी विकास प्रकल्प गाभा समिती गठित करण्यात येत आहेत. या शिवाय पालघर जिल्ह्यात खाजगी हॉस्पिटलच्या सहभागातून नियमित कालावधीत माता व बालकांची तपासणी व उपचार करण्यात येत आहे. तसेच स्थलांतरीत झालेल्या कुटुंबियांसाठी आरोग्य तपासणीचे पुनरागमन शिबिरे आयोजित करण्यात येतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जिल्हा परिषद व नगरपालिका शिक्षकांना
महानगरपालिकामध्ये वर्ग करण्याबाबत**

(२०) * ४२५८५ श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यामध्ये दिनांक २९ जून, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयाप्रमाणे जिल्हा परिषद व नगरपालिका शिक्षकांना महानगरपालिकामध्ये वर्ग होण्याबाबत शासन निर्णय झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दिनांक २९ जून, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयाची राज्यामध्ये तसेच जिल्हास्तरावर अंमलबजावणी होत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दिनांक २९ जून, २०१७ च्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी न करणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२), (३) व (४) जिल्हा परिषद शिक्षकांनी विहित अटी व शर्तीची पूर्तता केल्यानंतर त्यांच्या सेवा महानगरपालिका, नगरपालिकेकडे वर्ग करण्याबाबत शासनाने दिनांक २९/०६/२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये धोरणात्मक निर्णय घेतला आहे व त्यानुसार कार्यवाही करण्याबाबत सर्व जिल्हा परिषदांना सूचित केले आहे.

**वडवली (ता.कल्याण, जि.ठाणे) नदीवरील
पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(२१) * ४१४९५ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.नरेंद्र पाटील, श्री.हेमंत टकले :
सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वाकळन, वडवली, घेसर व कोळे (ता.कल्याण, जि.ठाणे) या गावांना जोडण्यासाठी वडवली नदीवर बांधण्यात आलेला पुल जीर्ण झाल्याने तो कधीही कोसळून जिवितहानी होण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या पुलाच्या दुरुवस्थेबाबत ग्रामस्थ व स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे तक्रारी केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) वडवली नदीवरील पूल इतर जिल्हा मार्ग क्रमांक १६७ वर असून सद्यःस्थितीत सदर पुलाच्या स्लॅबचे लोखंड गंजलेले असून काही प्रमाणात प्लॅस्टर निघालेले आहे. त्यामुळे सदर पुलाचे दुरुस्तीच्या अनुषंगाने सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे निवेदन प्राप्त आहे.

(३) सदर ठिकाणी नवीन पुलाच्या बांधकामाबाबतचा प्रस्ताव जिल्हा परिषदेमार्फत जिल्हा नियोजन समितीकडे पाठविण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अंबाजोगाई (जि.बीड) येथील मनोरुग्णालय
कार्यान्वित करण्याबाबत**

(२२) * ४२६५० श्री.विनायकराव मेटे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४०१७७ ला दिनांक २७ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अंबाजोगाई (जि.बीड) येथे शासनाने कोटयवधी रुपये खर्च करून मनोरुग्णालयाची इमारत बांधून पूर्ण झालेली असतानाही मनोरुग्णालय कार्यान्वित न झाल्यामुळे मराठवाडा, विदर्भ व इतर परिसरातील रुग्णांना उपचाराकरीता पुणे येथे जावे लागते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरील इमारतीचे बांधकाम पूर्ण होवूनही ही इमारत वापराविना पडून असल्यामुळे शासनाचे कोटयवधीचे नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर रुग्णालय कधीपर्यंत कार्यान्वित होणार आहे तसेच उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने रुग्णालय कार्यान्वित होण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

मराठवाडा व परिसरातील रुग्ण पुणे येथील मनोरुग्णालयात तर विदर्भातील रुग्ण नागपूर येथील मनोरुग्णालयात उपचार घेतात.

(२) हे खरे नाही.

इमारतीच्या पहिल्या टप्प्याचे बांधकाम पूर्णत्वास आले असून दुसऱ्या टप्प्यातील मुख्य इमारतीचे अनुषंगिक कामे प्रगतीपथावर आहेत. माहे ऑगस्ट, २०१८ अखेर पर्यंत इमारत हस्तांतरित करणार असल्याचे सार्वजनिक बांधकाम विभागाने कळविले आहे.

(३) रुग्णालयाच्या इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झाल्यावर याकरीता आवश्यक उपकरणे, साधनसामुग्री उपलब्ध करण्याबाबत आणि पदनिर्मिती करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील ओबीसी समाजाच्या जातनिहाय
जनगणना व इतर मागण्याबाबत**

(२३) * ४१४४५ श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात दिनांक ११ एप्रिल ते ११ मे, संविधानिक न्याय यात्रा काढून एस.सी, एस.टी. प्रमाणे ओबीसी समाजाचीसुद्धा जातनिहाय जनगणना करण्यात यावी अशी मागणी ओबीसी संघटनेकडून माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ओबीसी समाजासाठी वेगळी तरतूद द्या, फुले दाम्पत्यांना भारतरत्न पुरस्कार द्या, भटक्या विमुक्तांना क्रिमीलेअर मधून वगळा, पदोन्नतीमध्ये ओबीसींना आरक्षण लागू करा इत्यादी मागण्या ह्या संविधानिक न्याय यात्रेच्या माध्यमातून करण्यात आल्या, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासन या मागण्यांसंदर्भात केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करणार काय व त्याबाबत नेमके धोरण काय आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) सदरहू मागणीचे निवेदन या विभागास प्राप्त झाल्याचे दिसून येत नाही. ओ.बी.सी. समाजाची जनगणना हे विषय केंद्र शासनाशी निगडित आहे.

(२), (३), (४) व (५) सदरहू मागण्याचे निवेदन प्राप्त झाल्यानंतर यासंदर्भात योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल.

भटक्या विमुक्तांना क्रिमीलेअर मधून वगळण्याबाबत नमूद करण्यात येते की, याबाबत राज्य मागासवर्ग आयोगाकडे प्रस्ताव कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात आलेला आहे.

**हणेगाव (ता.देगलूर, जि.नांदेड) येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्रात
रिक्त पदे व औषधांचा तुटवडा असल्याबाबत**

(२४) * ४२२११ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.संजय दत्त, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हणेगाव (ता.देगलूर, जि.नांदेड) येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्रात कर्मचारी व औषधांचा तुटवडा असल्याने रुग्णांना आरोग्य सेवेचा लाभ मिळत नसल्याचे दिनांक १० मे, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी आठ आरोग्य उपकेंद्रासह ५० ते ६० खेडेगावात एक शिकाऊ वैद्यकीय अधिकारी असल्याचे आढळून आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर रुग्णालयातील रिक्त पदे भरण्याबाबत व रुग्णांना आरोग्य सेवेचा लाभ मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

ई-औषधीच्या अहवालानुसार औषधी/साहित्यापैकी ४ ते ५ औषधे वगळता संस्थांच्यास्तरावर औषधे उपलब्ध आहेत. तसेच हाफकिन बायो फार्मा मार्फत एकूण १०३ औषधे व साहित्याचा पुरवठा राज्यस्तरावरून नजीकच्या काळात होणार आहे.

तसेच प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील १४ पदांपैकी फक्त औषध निर्माण अधिकाऱ्यांचे पद रिक्त आहे.

(२) हे खरे नाही.

उपकेंद्रामध्ये वैद्यकीय अधिकारी हे पद मंजूर नाही. उपकेंद्रामध्ये आरोग्य सेवक व आरोग्य सेविकामार्फत त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील जनतेला आरोग्य सेवा पुरविल्या जातात.

(३) सदर वर्ग-३ व वर्ग-४ ची पदे जिल्हा परिषदेमार्फत ग्रामविकास विभागाच्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार भरण्यात येतात. सद्यःस्थितीत ग्रामविकास विभाग शासन निर्णय दिनांक २४/०८/२०१७ नुसार जिल्हा परिषदेतील वर्ग-३ व वर्ग-४ ची रिक्त पदे भरणेबाबत ग्रामविकास विभाग मार्फत ऑनलाईन भरती प्रक्रिया राबविण्यात येणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील परिचारीकांची रिक्त पदे भरण्याबाबत

(२५) * ४२९३६ श्री.संजय दत्त : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शासकीय रुग्णालयातील सामान्य कक्षामध्ये तीन रुग्णांच्या मागे एक परिचारिका असणे गरजेचे असताना अपुऱ्या परिचारिकांअभावी राज्यातील शासकीय रुग्णालयात ५० रुग्णांच्या देखभालीकरीता केवळ तीन परिचारिका कार्यरत असल्याचे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील सुमारे अडीच लाखाहून अधिक परिचारिका कर्मचारी असून सार्वजनिक आरोग्य विभाग व शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात केवळ २५ हजार परिचारिका काम करीत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासकीय रुग्णालयात ५० रुग्णांच्या देखभालीकरीता तीन परिचारिका आणि रात्र पाळीला केवळ एक परिचारिका तसेच अतिदक्षता विभागात सात रुग्णांकरीता एक परिचारिका रुग्णांची सुश्रुषा करत असून, अपूज्या मनुष्यबळामुळे ठाण्यासह राज्यातील सर्व परिचारिकांवर कामाचा अतिताण होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, खाजगी रुग्णालयामध्ये परिचारिका अल्पवेतनावर काम करीत असून, त्यांना शासकीय व खाजगी रुग्णालयात कामाच्या ठिकाणी डॉक्टर, रुग्ण, रुग्णांचे नातेवाईक कंपाऊंडर यांच्याकडून शारिरिक, मानसिक त्रासालाही सामोरे जावे लागत असून तर ग्रामीण भागात दैनंदिन कामाबरोबर, लसीकरण, कुटूंब कल्याण, प्रसूती इ. कामांचा भारही परिचारिकांवर आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने राज्यातील परिचारिकांची रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) व (२) खरे नाही.

राज्यामध्ये सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत विविध शुश्रुषा सेवेतील परिचारिकांची एकूण २४,८८३ मंजूर पदे असून त्यापैकी सद्यःस्थितीत २१,८४७ इतकी पदे भरलेली व ३०३६ पदे रिक्त आहेत. तसेच, वैद्यकीय शिक्षण विभागांतर्गत परिचारिकांच्या सर्व संवर्गातील मिळून १०,१४२ पदे भरलेली आहेत.

(३) व (४) हे खरे नाही.

याबाबत तक्रार प्राप्त झालेली नाही. तथापि, लसीकरण, कुटूंब कल्याण, प्रसूती इ. सेवा या ग्रामीण रुग्णालयातील परिचारीकांच्या दैनंदिन कामाचा भाग आहे.

(५) रिक्त पदे भरण्याबाबत शासनाने तत्वतः मंजूरी दिलेली असून त्यानुसार ३०३६ परिचारीकांची रिक्त पदे भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच वैद्यकीय शिक्षण विभागातील अधिपरिचारीकांची रिक्त पदे भरण्याबाबतची प्रक्रिया अंतिम टप्प्यापर्यंत आलेली आहे.

**आश्रमशाळेतील कार्यरत व सेवानिवृत्त शिक्षकांना
पदवीधर वेतनश्रेणी (बीएड) देण्याबाबत**

(२६) * ४३०१७ श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण : सन्माननीय विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील जिल्हा परिषद व खाजगी प्राथमिक शाळेतील कार्यरत व सेवानिवृत्त शिक्षकांना प्रशिक्षित समजून नियुक्ती दिनांकापासून त्यांना पदवीधर प्रशिक्षित शिक्षकांची वेतनश्रेणी (बीएड) देण्यात यावी, या शालेय शिक्षण विभागाच्या ११ नोव्हेंबर, २०११ च्या शासन निर्णयानुसार अनुसूचित जाती भटक्या जमातीच्या आश्रमशाळेतील शिक्षकांनाही हे लाभ देण्याबाबत शासन आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत काय,

(२) असल्यास, अनुसूचित जाती भटक्या जमातीच्या आश्रमशाळेतील कार्यरत व सेवानिवृत्त शिक्षकांना जिल्हा परिषद व खाजगी प्राथमिक शाळेतील शिक्षकांप्रमाणे प्रशिक्षित समजून नियुक्ती दिनांकापासून पदवीधर प्रशिक्षित शिक्षकांची वेतनश्रेणी (बीएड) देण्याबाबत घेण्यात आलेल्या निर्णयाप्रमाणे लाभ देण्याबाबत शासनाचा विचार पूर्ण झाला आहे काय व त्यासाठी वित्तीय तरतूद करण्यात आली आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार केलेल्या कार्यवाहीचे स्वरूप काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) व (२) होय, याबाबत सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दिनांक २८/०४/२०१४ रोजी शासन निर्णय निर्गमित केलेला आहे.
(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आर्णी (जि.यवतमाळ) येथे ट्रॉमाकेअर युनिट सुरु करण्याबाबत

(२७) * ४३१७९ श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आर्णी-यवतमाळ (जि.यवतमाळ) येथील महामार्गावरील रस्ते अपघातग्रस्तांच्या उपचाराकरीता आर्णी येथे ट्रॉमाकेअर युनिट सुरु करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी सातत्याने करित आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबतचा प्रस्ताव मंजूरीकरीता शासनाकडे पाठविला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर प्रस्ताव मंजूर करून आर्णी येथे ट्रॉमाकेअर युनिट सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.दिपक सावंत : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) सन २०११ च्या लोकसंख्येवर आधारीत नविन आरोग्य संस्था सुरु करणे आणि कार्यान्वित आरोग्य संस्थांचे श्रेणीवर्धन करणे याबाबतचा जोड-बृहत आराखडा तयार करण्यात येत असून आर्णी येथे ट्रॉमा केअर युनिट सुरु करण्याची मागणी जोड-बृहत आराखड्यामध्ये निकषानुसार प्रस्तावित करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वायंगणे (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) ग्रामपंचायतीच्या
कामात गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

- (२८) * ४३३१७ श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) वायंगणे (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) ग्रामपंचायतीत सन २०११ ते २०१६ या कालावधीत सरपंचाने गावातील विकास कामे, अंगणवाडी इमारतीचे बांधकाम, सौर पथदिव खरेदी इत्यादी कामांमध्ये गैरव्यवहार केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर गैरव्यवहार प्रकरणी चौकशी केली असता तालुक्याचे विस्तार अधिकारी (बीडीओ) गैरव्यवहारास सहाय्य करित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त विस्तार अधिकारी (बीडीओ) यांच्याबाबत अनेक तक्रारी करूनही बीडीओवर कारवाई करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने गैरव्यवहारास सहाय्य करणाऱ्या विस्तार अधिकाऱ्यांविरुद्ध तसेच सरपंच व संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) या प्रकरणी केलेल्या अनियमितेसाठी संबंधित ग्रामसेवक यांना जबाबदार धरून त्यांचेकडून कायम अपहारित रक्कम रुपये २८,६३५/- इतकी रक्कम वसूल करण्यात आली असून ग्रामनिधीमध्ये जमा करण्यात आली आहे. तसेच दोन वेगवेगळ्या प्रकरणांमध्ये प्रत्येक प्रकरणी त्यांची एक

वेतनवाढ पुढील वेतनावर परिणाम न करता एक वर्षासाठी रोखण्यात आली आहे. संबंधित तत्कालिन सरपंच यांचेविरुद्ध महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियमाच्या कलम ३९(१) अन्वये त्यांना सरपंच पदावर अपात्र ठरविण्यात आले असून सरपंच पदावरून दूर करण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईतील चिल्ड्रेन एंड सोसायटीने जमिनी
परस्पर भाडेपट्ट्यावर दिल्याबाबत**

(२९) * ४३४९४ श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.संजय दत्त : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील मानखुर्द व देवनार येथील शासनाने दिलेली चिल्ड्रेन एंड सोसायटीची जमीन संस्थेने परस्पर भाडेपट्ट्यावर दिल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली असून चिल्ड्रेन एंड सोसायटीच्या जमिनीवर अतिक्रमणे होऊन टॉवर्स, बंगले, सोसायटीच्या उभारण्यात आल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर चिल्ड्रेन एंड सोसायटीच्या जमिनीच्या गैरव्यवहाराची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने उक्त सोसायटीच्या ताब्यात असलेल्या जमिनी ताब्यात घेण्याबाबत तसेच जमिनीवरील अतिक्रमण निष्कासित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) नाही.

तत्कालिन जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांच्या दिनांक २९/०३/१९४० च्या सनदेनुसार दि चिल्ड्रेन्स एंड सोसायटी यांना मानखुर्द येथील १४० एकर ५ गुंठे १३ आणे जागा ५० वर्षासाठी लिजवर दिली होती.

संस्थेकडे आता असलेल्या एकूण ६४ एकर २९ गुंठे जमिनीपैकी २३ एकर जागा संस्थेच्या नियामक परिषदेने निर्णय घेऊन मुलांना शेतीविषयक कामकाजाचे प्रशिक्षण देवून त्यांचे पुनर्वसन करण्याच्या उद्देशाने एकूण पाच व्यक्तींना सन १९६६ ते १९८१ या दरम्यान पोट भाडे पट्ट्यावर दिली होती. सदर जागेवर संबंधित व्यक्ती तसेच, झोपडपट्टीधारकांनी अनधिकृतपणे अतिक्रमण केलेले आहे. मात्र संस्थेच्या ताब्यातील जागेवर बंगले व टॉवर्स उभारण्यात आलेले नाहीत.

(२) सन १९९० पासून लीज संपलेली असल्याने संस्थेने जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांचेकडे लीज वाढवून मिळणेबाबतचा प्रस्ताव सादर केला होता. त्या अनुषंगाने झालेल्या सुनावणीमध्ये जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांनी दिनांक १६/०८/२०१७ व दिनांक ०३/०३/२०१८ रोजी आदेश दिलेले असून, सदर आदेशान्वये २३ एकर जागा शासन जमा केलेली आहे व अतिक्रमण काढण्याचे आदेश दिलेले आहेत.

सदर आदेशाविरुद्ध अतिक्रमणधारक श्री.रामजी टांक व श्री.पी.व्ही. सोलंकी यांनी केलेल्या अपिलासंदर्भात निर्णय देताना अपर आयुक्त, महसूल कोकण विभाग यांनी जिल्हाधिकारी मुंबई यांचे आदेश कायम ठेवले आहेत.

सदर आदेशाविरुद्ध दि चिल्ड्रेन्स एड् सोसायटीतर्फे तसेच, एक अतिक्रमणधारक श्री.रामजी टांक यांनी मा.महसूल मंत्री यांचेकडे अपिल दाखल केले आहे. तसेच, एक अतिक्रमणधारक श्री.मोहन गोहील यांनी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे रिट पिटिशन दाखल केलेले असून, त्यावर सुनावणी सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

नाळा, वसई (जि.पालघर) येथील स्थानिक
समाजकंटकांवर कारवाई करण्याबाबत

(३०) * ४३५६५ श्री.परिणय फुके : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नाळा, वसई (जि.पालघर) येथील जिल्हा परिषदेच्या शाळेमध्ये स्थानिक समाजकंटक तरुणांकडून क्रिकेटचे सामने भरविण्यात येत असल्याने शाळेच्या भिंतीचे प्लास्टर, शाळेचे छप्पर निघाले असून समाजकंटक तरुणांकडून शाळेतील विद्यार्थ्यांना दमदाटी, शिविगाळ करणे, शाळेतील आवारात मद्यपान करणे, अशिल्ल हावभाव करून विद्यार्थ्यांना नाहक त्रास देण्याचे प्रकार सुरु असल्याबाबतची तक्रार स्थानिक लोकप्रतिनिधी व नागरीकांनी शासनाकडे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान केली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदर समाजकंटक तरुणांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

- (२) यासंदर्भात विस्तार अधिकारी (शिक्षण) यांच्यामार्फत ग्रामस्थ व शाळा व्यवस्थापन समिती यांची भेट घेऊन बैठकीचे आयोजन केले. गावातील मुलांकडून शाळेच्या आवारात सुटीच्या दिवशी खेळासारख्या प्रकारास मनाई केली. तसेच शाळेच्या आवारात नामनिर्देशक फलक लावून नियम मोडणाऱ्या विरुद्ध कारवाई करण्यात येईल व गावातील स्थानिक मुलांच्या वावरामुळे काही नुकसान झाल्यास संबंधितांवर कडक कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल अशी गावातील स्थानिक मुलांना समज देण्यात आली आहे. त्यानंतर सदर शाळेत कुठलाही अनुचित प्रकार घडलेला नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील सारोगसी मातांना विविध आजार होत असल्याबाबत

- (३१) * ४३६५१ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मुंबईतील गोवंडी, संजय नगर, शिवाजी नगर, रफीकनगर, निरंकारी नगर हे भाग सारोगसी 'हब' म्हणून ओळखले जात असल्याचे दिनांक २६ एप्रिल, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सरोगसी प्रक्रिया करणाऱ्यांकडून लाखो रुपये घेणाऱ्या रुग्णालयांमधून या सरोगेट आईला मिळणारा मोबदला अत्यल्प असतो, तसेच प्रक्रियेदरम्यान घ्यावी लागणारी इंजेक्शन त्यातून होणारा शारिरीक व मानसिक त्रास, मुल दगावले तर पैसे मिळणार नाहीत हे रुग्णालये लिहून घेतात, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यामुळे सरोगसी मातांवर या सर्व गोष्टींचा विपरीत परिणाम होऊन त्यांची योग्य काळजी रुग्णालये व दलाल घेत नसल्याने तरुण वयातच या सरोगसी मातांना विविध आजारांना सामोरे जावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) अशा स्वरूपाची कुठलीही तक्रार मुंबई महानगरपालिका तसेच संचालक आरोग्य सेवा यांच्याकडे प्राप्त झालेली नाही.

तथापि, महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, मुंबई यांच्याकडे प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने अतिरिक्त मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन केलेली असून या समितीच्या शिफारशीनुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

मध्यवर्ती रुग्णालय (ता.उल्हासनगर, जि.ठाणे) येथील

सोनोग्राफी मशीन सुरु करण्याबाबत

(३२) * ४३७२८ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.संजय दत्त, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मध्यवर्ती रुग्णालय (ता.उल्हासनगर, जि.ठाणे) येथील सोनोग्राफी मशीन बंद पडली असल्याने या ठिकाणी येणाऱ्या रुग्णांची गैरसोय होत असल्याचे दिनांक ४ एप्रिल, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू मध्यवर्ती रुग्णालयात कर्जत, कसारा याठिकाणाहून गोरगरीब, आदिवासी रुग्ण, गरोदर माता, पोलिसांकडून आलेले कैदी उपचाराकरीता येत असून सदर सोनोग्राफी मशीनवर दररोज किमान ४० ते ५० रुग्णांची तपासणी करण्यात येते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सद्यःस्थितीत उक्त मशीन नादुरुस्त असल्याने रुग्ण व त्यांच्या नातेवाईकांच्या त्रासाला डॉक्टरांना सामोरे जावे लागत असून रुग्णांना इतर खाजगी ठिकाणाहून सोनोग्राफी करावी लागत असल्याने रुग्णांना आर्थिक अडचणीला सामोरे जावे लागते, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उल्हासनगर येथील मध्यवर्ती रुग्णालयातील सोनोग्राफी मशीन सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

रुग्णालयाची सोनोग्राफी मशीन दिनांक ०८/०२/२०१८ पासून २४/०४/२०१८ पर्यंत नादुरुस्त होती. सदर मशीन दिनांक २५/०४/२०१८ पासून कार्यान्वित करण्यात आली असून, दररोज ४०-५० रुग्णांची सोनोग्राफी करण्यात येत आहे. दरम्यानच्या काळात रुग्णालयातील पोर्टेबल सोनोग्राफी मशीनद्वारे रुग्णांची सोनोग्राफी करण्यात येत होती.

(३) हे खरे नाही.

(४) सद्यःस्थितीत सदरची सोनोग्राफी मशीन व्यवस्थितरित्या कार्यान्वित आहे, त्यामुळे चौकशी करण्याचा प्रश्नच उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुण्यातील कॅनॉलमधून पाणी चोरी होत असल्याबाबत

(३३) * ४३७९० अॅड.जयदेव गायकवाड : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुण्यातील अनेक ठिकाणी वाहत असलेल्या कॅनॉलच्या तळाच्या खालील बाजूस मोठे छिद्र पाडून ते पाणी पाईपलाईनद्वारे विहिरीत जमा करून विहिरीमधून टँकरद्वारे सदर पाणी गृहनिर्माण संस्था, शेती अथवा अन्य व्यावसायिक कारणासाठी बेकायदेशीरपणे कोणाचीही परवानगी न घेता पाणी चोरीचा व्यवसाय सुरु आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अशाप्रकारे पाणी चोरी करून दररोज सुमारे २०० टँकरपेक्षा जास्त टँकरमधून पाणी चोरी केली जात असल्याचे पाटबंधारे विभागाला माहिती असूनही त्याकडे दुर्लक्ष केले जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विडणी (ता.फलटण, जि.सातारा) येथील निरा-उजवा कालव्याची दुरुस्ती करण्याबाबत

(३४) * ४३८१३ श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विडणी (ता.फलटण, जि.सातारा) येथील निरा-उजवा कालव्याला २५ फाटा येथे गळती लागली असल्याने लाखो लिटर पाणी वाया जात आहे, तसेच सदर कालव्याच्या आसपास अनेक लोकवस्त्या असून कालव्याला गळती

लागल्याने मोठी दुर्घटना होऊन जिवितहानी होण्याची शक्यता निर्माण झाली असल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कालव्याचा पुल व पुलाजवळील भराव खचला असून याबाबत संबंधित विभागाला कळवूनही पाटबंधारे विभाग याकडे दुर्लक्ष करीत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर कालव्याची दुरुस्ती करून कालव्याच्या देखभाल, दुरुस्तीकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) अंशतः खरे आहे.

निरा-उजवा कालवा फाटा क्र. २५ येथे अल्प प्रमाणात गळती होत असल्याचे दिनांक २९/०४/२०१८ रोजी निदर्शनास आले. परंतु मोठी दुर्घटना होऊन जिवितहानी होण्याची शक्यता निर्माण झाली, हे खरे नाही.

(२) नाही.

(३) निरा-उजवा कालव्यावरील फाटा क्र. २५ च्या मुखाशी खालील बाजूस कालव्याच्या भराव्यातून होत असलेली गळती बंद करण्यासाठी आवश्यक ती उपाययोजना करून होणारी पाणी गळती दिनांक ३०/०४/२०१८ रोजी तातडीने थांबविण्यात आली आहे. त्यामुळे संबंधितांवर कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

येरवडा मनोरुग्णालय (पुणे) येथे रुग्णांचा मृत्यू झाल्याबाबत

(३५) * ४३८६७ श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) येरवडा मनोरुग्णालय (पुणे) येथे मागील चार महिन्यात रुग्णालयाच्या दुर्लक्षामुळे ३० रुग्णांचा मृत्यू झाल्याचे माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले तदनुसार येरवडा मनोरुग्णालयातील मनोरुग्णांच्या मृत्यूस कारणीभूत असणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) अंशतः खरे आहे.

येरवडा येथील मनोरुग्णालयात जानेवारी, २०१८ ते एप्रिल, २०१८ या कालावधीत एकूण ३३ रुग्णांचा मृत्यू झाला असून सदर मृत्यू उपचाराअभावी रुग्णालयाच्या दुर्लक्षतेमुळे झालेले नाहीत. मृत्यू झालेल्या सर्व रुग्णांना वेळोवेळी योग्य ते उपचार व संदर्भ सेवा दिलेली होती.

(२) दिनांक १६ मे, २०१७ च्या शासन निर्णयानुसार मा.जिल्हा न्यायाधीश यांच्या अध्यक्षतेखाली अभ्यागत समिती गठीत करण्यात आली असून मनोरुग्णालयामध्ये भरती असणाऱ्या आंतररुग्णांच्या मृत्यूबाबत समितीच्या बैठकीत परिक्षण करून आढावा घेण्यात येतो.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पांजरा (ता.अमळनेर, जि.जळगाव) नदीवर नविन
बंधाऱ्याची निर्मिती करण्याबाबत**

(३६) * ४३८७५ श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पांजरा (ता.अमळनेर, जि.जळगाव) नदीवरील मुडी व मांडळ येथे स्थित बंधारे निधी अभावी दुरुस्ती न केल्यामुळे बंधाऱ्यांना गळती लागल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर ठिकाणी नविन बंधारे बांधकामाचा प्रस्ताव प्रलंबित आहे, त्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने पांजरा नदीवरील मुडी व मांडळ येथील बंधाऱ्याची दुरुस्ती करून नविन बंधाऱ्याची निर्मिती होणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

मुडी व मांडळ बंधारे हे १५ ते १७ व्या शतकातील वळण बंधारे असून, त्यापैकी मांडळ बंधारा सुस्थितीत आहे. तथापि, मुडी वळण बंधारा व दोन्ही बंधाऱ्यांच्या कालव्यांना दुरुस्तीची आवश्यकता आहे.

(२) नाही.

सदर ठिकाणी नविन बंधारे बांधण्याचे प्रस्तावित नाही.

(३) मुडी बंधारा व कालव्याच्या दुरुस्तीसाठी आवश्यक अंदाजपत्रक तयार करणेसाठी क्षेत्रियस्तरावर अंदाजपत्रके करण्याचे प्रस्तावित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कातळ खोद (ता.राजापूर व लांजा, जि.रत्नागिरी) शिल्परचनेस पर्यटन स्थळाचा दर्जा देण्याबाबत

(३७) * ४३८८५ श्रीमती हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कातळ खोद (ता.राजापूर व लांजा, जि.रत्नागिरी) येथे शिल्परचना आढळल्या असून या शिल्परचना अश्मयुगीन, प्राचीन कालखंडातील तसेच भारताच्या सांस्कृतिक इतिहासात बहुमोल भर घालणाऱ्या असल्याने याचा समावेश पर्यटन स्थळांमध्ये करण्यात येईल असे आश्वासन शासनाने यापूर्वी दिले असूनही याबाबत उचित कार्यवाही करण्यात आली नसल्याचे माहे जून, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू कातळ शिल्पे अभ्यासकांचे लक्ष वेधून घेणारी असून हजारो पर्यटक या स्थळाला भेटी देत असल्याने उक्त स्थळाला पर्यटन स्थळाचा दर्जा देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) प्रश्नाधीन स्वरूपाचे आश्वासन दिले असल्याचे पर्यटन विभागात आढळून आलेले नाही. तथापि, सदर स्थळांना पर्यटनाचा दर्जा देण्याबाबत निवेदने प्राप्त झाली आहेत.

(२) प्राप्त झालेली निवेदने जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांना दिनांक १६/०१/२०१२ च्या शासन निर्णयामधील तरतुदीनुसार आवश्यक ती कार्यवाही करण्यासाठी पाठविण्यात आली आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील वाडी, वस्ती व तांडा यांना स्वतंत्र
ग्रामपंचायतीचा दर्जा मिळण्याबाबत**

(३८) * ४१७२३ श्री.अमरसिंह पंडित, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.सुनिल तटकरे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम १९५८ चे कलम ४ अन्वये ग्रामपंचायतीचे विभाजन अथवा नवीन ग्रामपंचायत स्थापन करणेबाबत दिनांक ५ फेब्रुवारी, १९९० रोजी शासन परिपत्रकान्वये सूचना देण्यात आल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील वाडी, वस्ती व तांडा यांना स्वतंत्र ग्रामपंचायतीचा दर्जा मिळण्यासाठी उक्त परिपत्रक व शासन निर्णयातील काही अटी जाचक ठरत असून बंजारा तांड्यांना स्वतंत्र ग्रामपंचायतीचा दर्जा मिळण्यासाठी या जाचक अटी रद्द करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी प्रधान सचिव, ग्रामविकास विभाग यांच्याकडे दिनांक १७ मे, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, बंजारा तांड्यांना लोकसंख्येच्या प्रमाणात महसूली दर्जा देणे, तांड्यांची लोकसंख्या ३ कि.मी. अंतर यासह इतर अटी रद्द करून बंजारा तांड्यांना स्वतंत्र ग्रामपंचायतीचा दर्जा देण्यासाठी अभियान राबवून निकषपात्र तांड्यांना स्वतंत्र ग्रामपंचायत मंजूर करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

शासन निर्णय क्र. व्हीपीएम २६०३/प्र.क्र.१५४४/पं.रा.४(२२) दिनांक १२ फेब्रुवारी, २००४ तसेच, शासन निर्णय क्र. व्हीपीएम २०११/प्र.क्र.१९१/पंरा-४, दिनांक ०४ मार्च, २०१४ मधील सूचना विचारात घेऊन ग्रामपंचायत स्थापनेकरीता भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ च्या खंड (छ) व महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम (सन १९५९ चा अधिनियम ३) कलम ४ अन्वये गाव जाहीर करण्यात येते.

(२) हे खरे आहे.

याबाबत मा.विधानपरिषद सदस्य यांना दिनांक १९ जून, २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे.

(३) प्रचलित तरतुदीनुसार ग्रामपंचायतीचे विभाजन/एकत्रिकरण/त्रिशंकु भागासाठी स्वतंत्र ग्रामपंचायत स्थापन करताना, शासनस्तरावर केवळ 'महसूली गाव' या घटकाचा विचार करण्यात येतो, ज्या ठिकाणी स्वतंत्र ग्रामपंचायत स्थापन करावयाची आहे, ते क्षेत्र महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ च्या कलम ४(१) नुसार स्वतंत्र महसूली गाव म्हणून जाहीर झालेले असले पाहिजे. आदिवासी किंवा तांडा या भागांसाठी किंवा दोन गावात ३ कि.मी. पेक्षा जास्त अंतर असल्यास लोकसंख्या एक हजार असणे आवश्यक असून सर्वसाधारण भागासाठी लोकसंख्या दोन हजार असणे आवश्यक आहे.

वित्त विभागाच्या शासन परिपत्रक दिनांक १५ एप्रिल, २०१७ नुसार राज्याच्या वित्तव्यवस्थेवर परिणाम होईल किंवा शासनावर वित्तीय भार येणार असेल अशा प्रकरणात प्रशासकीय विभागांनी वित्त विभागाशी विचारविनिमय करून तसेच वित्त विभागाची पुर्वसंमती घेऊन कार्यवाही करण्याबाबतच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत.

त्यानुसार ग्रामपंचायत विभाजन/एकत्रिकरण/त्रिशंकु भागासाठी स्वतंत्र ग्रामपंचायत स्थापन करण्याच्या प्रस्तावांवर वित्त विभागाच्या उपरोक्त परिपत्रकानुसार कार्यवाही करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सिव्हील रुग्णालय (ठाणे) येथे नवजात शिशूंचे
जन्मदाखले वेळेत मिळण्याबाबत**

(३९) * ४३२०० श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सिव्हील रुग्णालय (ठाणे) येथे नवजात शिशूंचे मागील सहा महिन्यांपासूनचे जन्मदाखले रुग्णालयाच्या योग्य नियोजनाअभावी मिळत नसल्याचे माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१८ चे जन्मदाखले ऑनलाईन प्रणालीद्वारे दिले जातात परंतु तांत्रिकदृष्ट्या अडचणी येत असल्यामुळे दाखले तयार होत नसून जन्मदाखले वेळेत मिळत नसल्याने पालकांना रुग्णालयाच्या फेऱ्या माराव्या लागत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार जन्मदाखले वेळेत मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१), (२) व (३) जिल्हा रुग्णालय ठाणे येथे नवजात शिशूंचे जन्म दाखले ऑनलाईन पध्दतीने देण्याबाबत निबंधक, जन्म-मृत्यू महानगरपालिका ठाणे यांच्या दिनांक १२/०९/१७ व दिनांक ०८/०१/१८ च्या पत्रान्वये सूचना देण्यात आल्या आहेत. त्यानुषंगाने सामान्य रुग्णालय, ठाणे येथे ऑनलाईन पध्दतीने जन्मदाखले देण्याचे नियोजन करण्यात आले होते.

तथापि, यासाठी शिशुंचे जन्म नोंदीची विहित माहिती भरताना अडचणी निर्माण झाल्या होत्या. यास्तव दिनांक ३०/१२/२०१७ ते दिनांक ०४/०६/२०१८ पर्यंत जन्म दाखला देण्याचे काम बंद होते. सदर अडचणी दूर झाल्या असून दिनांक ५ जून, २०१८ पासून ऑनलाईन दाखले देण्याची कार्यवाही सुरु झाली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात सोनोग्राफी केंद्र चालविणाऱ्या डॉक्टरांसाठी
तज्ञांची समिती स्थापन करण्याबाबत**

(४०) * ४२६४९ श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.संजय दत्त, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.सुभाष झांबड, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.सुनिल तटकरे, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अमरसिंह पंडित, श्री.नरेंद्र पाटील, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.जयदेव गायकवाड, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, डॉ.सुधीर तांबे, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सोनोग्राफी केंद्र चालविणाऱ्या एम.बी.बी.एस. डॉक्टरांची प्रशिक्षण व परीक्षा घेण्याकरीता तज्ञांची समिती स्थापन करावी व त्या माध्यमातून तीन महिन्यात परिक्षेची प्रक्रिया पूर्ण करावी तसेच नर्सिंग होम तपासणीची मोहिम हाती घ्यावी असे मा.सर्वोच्च न्यायालयाने शासनाला माहे मार्च, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निर्देश दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त मोहिमेंतर्गत ६६०० नर्सिंग होमच्या कागदपत्रांमध्ये त्रुटी असल्यामुळे त्यांना नोटीसा देण्यात आल्या, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने तज्ञांची समिती नेमली आहे काय व या समितीमध्ये कोणकोणते सदस्य आहेत,

(४) असल्यास, या समितीने दिनांक ३१ मे अखेर किती नर्सिंग होम व सोनोग्राफी केंद्राला भेटी दिल्या आहेत, तसेच नर्सिंग होम व सोनोग्राफी केंद्रामध्ये कोणत्या त्रुटी आढळून आल्या आहेत,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

पीसीपीएनडीटी प्रशिक्षण नियम २०१४ ची अंमलबजावणी करण्याबाबत मा.सर्वोच्च न्यायालयाने शासनास दिनांक १४/०३/२०१८ रोजी निर्देश दिले आहेत त्यास अनुसरून सोनोग्राफी सेंटर चालविणाऱ्या डॉक्टरांचे प्रशिक्षण व परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. यासाठी तज्ञांची समिती नेमणे व नर्सिंग होमची तपासणी करण्याचे मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे निर्देश नाहीत.

(२) हे खरे नाही.

तथापि, मुंबई नर्सिंग होम कायद्यांतर्गत राज्यातील सर्व दवाखाने रुग्णालये यांची तपासणीची मोहिम दिनांक १५/०३/२०१७ ते ३१/०५/२०१७ दरम्यान घेण्यात आली होती व त्यात ६,७४२ केंद्रामध्ये त्रुटी आढळून आल्या.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोयना नदीच्या पाण्याच्या बदल्यात वीज निर्मिती प्रस्तावाबाबत

(४१) * ४२९८२ श्री.शरद रणपिसे, श्री.संजय दत्त, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.सुभाष झांबड, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कोयना जलविद्युत प्रकल्पातून वीज निर्मिती झाल्यानंतर शेकडो टीएमसी पाणी अरबी समुद्रात सोडण्यात येत असल्यामुळे सदरचे पाणी कृष्णा नदीतून तेलंगणा राज्यास दिल्यास त्यापोटी अलमट्टी, नारायणपूर, जुराळा, श्रीसैलम आणि नागार्जुन सागर या जलविद्युत प्रकल्पातून महाराष्ट्राला आवश्यक ती वीज देण्यात येईल, अशा आशयाचा प्रस्ताव तेलंगणाचे पाटबंधारे मंत्री टी. हरीष राव यांनी माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान झालेल्या नदीजोड परिषदेत मांडला असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रस्तावाचे स्वरूप काय आहे, सध्या अरबी समुद्रात कोयनेचे किती पाणी वाया जात आहे व त्याबदल्यात उक्त प्रस्तावानुसार किती वीज मिळणार आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

नदीजोड प्रकल्पाबाबत विशिष्ट समितीच्या दिनांक १७/०१/२०१८ रोजी झालेल्या मागील चौदाव्या बैठकीत नदीजोड प्रकल्पाबाबत चर्चा झाली होती. सदर बैठकीत मा.मंत्री श्री.टी.हरीष राव यांनी कृष्णा पाणी लवाद-२ निवाडा नुसार १०० अ.घ.फू. पाणी अलमट्टी धरणास दिल्याबद्दल त्याचे मत मांडल्याचे दिसते. कोयना जलविद्युत प्रकल्पासाठीच्या पाण्याबाबत उल्लेख नाही.

- (२) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

केंद्र शासनाने विविध उपकराच्या (सेस) माध्यमातून वसूल केलेल्या महसूलाची रक्कम अखर्चित राहिल्याबाबत

(४२) * ४२१६५ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.नरेंद्र पाटील, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) केंद्र शासनाने मागील तीन वर्षात विविध उपकराच्या (सेस) माध्यमातून ३.९४ लाख कोटी इतक्या वसूल केलेल्या उपकराच्या महसूलापैकी फक्त २.३२ लाख कोटी खर्च केले असून उर्वरित १.६२ लाख कोटी इतकी रक्कम कोणत्याच योजनेवर खर्च केलेली नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकरणी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे विचारणा केली आहे काय तसेच केंद्र शासनाकडून काय प्रतिसाद मिळाला आहे,
- (३) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी वा केंद्र शासनाकडे विचारणा केली नसल्यास विलंब लागण्याची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) सदर विषय केंद्र शासनाच्या अखत्यारीत येत असल्यामुळे दिनांक २९/०६/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये केंद्र शासनाकडून माहिती मागविण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर येथील स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये अपहार झाल्याबाबत

(४३) * ४२२०४ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अहमदनगर येथील स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील ३६ हजार ७९३ प्रकरणात सन २०१७-१८ पर्यंत जवळपास ३२७ कोटी ६९ लाख ४९ हजार ७९६ रुपयांचा अपहार झाल्याचे माहे एप्रिल महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा विभागाने केलेल्या लेखापरीक्षणातून उक्त बाब निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व इतक्या मोठ्या रकमेचा अपहार करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे. अहमदनगर जिल्ह्यामधील स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये एकूण ९२१ प्रकरणांमध्ये रुपये १०,८९,१६,२१२.९६/- इतकी अपहारीत रक्कम आहे. सदरची बाब स्थानिक निधी लेखापरीक्षा विभागाने केलेल्या लेखापरिक्षणातून निदर्शनास आलेली आहे.

(३) व (४) ग्रामविकास विभागाच्या अधिपत्याखालील जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती या स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे स्थानिक निधी लेखापरीक्षा संचालनालयाकडून लेखापरीक्षण झाल्यावर लेखापरीक्षणांतर्गत निघणाऱ्या अपहाराच्या रकमेबाबत संबंधित जबाबदार कर्मचाऱ्यांवर आवश्यकतेनुसार प्रशासकीय तसेच फौजदारी स्वरूपाची कारवाई करून अपहारीत रक्कम वसूल करण्याची कार्यवाही संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडून करण्यात येते. गंभीर प्रकरणे त्या त्या वर्षाच्या लेखापुनर्विलोकन अहवालातमध्ये अंतर्भूत करण्यात येतात व ही प्रकरणे पंचायती राज समितीसमोर सादर झाल्यावर पंचायती राज समितीच्या निदेशानुसार वसुलीची/दंडात्मक कार्यवाही करण्यात येते.

नागरी स्थानिक संस्थांशी संबंधित ७७ प्रकरणासंदर्भात नियमानुसार कार्यवाही करण्याबाबत जिल्हाधिकारी, अहमदनगर यांना नगरविकास विभागामार्फत निदेश देण्यात आले आहेत.

वसई-वाडा (जि.पालघर) तालुक्यांना जोडणारा भालिवली-निंबवली या रस्त्याच्या दुरुस्तीचे काम पूर्ण करण्याबाबत

(४४) * ४१९०९ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.खवाजा बेग, श्री.किरण पावसकर, श्री.नरेंद्र पाटील : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वसई-वाडा (जि.पालघर) तालुक्यांना जोडणारा भालिवली-निंबवली या रस्त्याचे काम अपूर्ण स्थितीत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर रस्त्याचे काम अपूर्ण ठेवणाऱ्या ठेकेदारावर कारवाई करून सदर रस्त्याचे काम पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सदर कामास दिनांक ३१/०३/२०१८ पर्यंत मुदतवाढ मंजूर करण्यात आली होती. तथापि, दिलेल्या मुदतीत काम पूर्ण न केल्यामुळे दिनांक ०१/०४/२०१८ पासून कंत्राटदारास रुपये ३०००/- प्रतिदिन नुकसान भरपाई म्हणून दंड आकारण्यात आला आहे. सदर काम दिनांक ३०/०६/२०१८ पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजित आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईत रक्ताक्षयाच्या रुग्णांमध्ये वाढ झाल्याबाबत

(४५) * ४३६३४ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईत रक्ताक्षयाच्या रुग्णांमध्ये वाढ झाल्याचे माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रक्ताक्षयाचे रुग्ण मुंबईपेक्षा सर्वाधिक पुण्यात असून दिनांक १ एप्रिल, २०१७ ते ३१ मार्च, २०१८ या काळात ८ हजार ४३५ रुग्णांची नोंद झाली आहे तसेच राज्यात उपरोक्त कालावधीत ७८ हजार १४३ रुग्ण आढळून आले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुषंगाने रक्ताक्षयाच्या रुग्णांमध्ये घट होण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) रिपोर्टिंग करणाऱ्या संस्थांमध्ये वाढ झाल्यामुळे रक्तक्षयाच्या रुग्णांमध्ये वाढ झाल्याचे दिसून आले आहे. HMIS (Health Management Information System) च्या अहवालानुसार पुणे जिल्ह्यामध्ये दिनांक १ एप्रिल, २०१७ ते मार्च, २०१८ या दरम्यान एकूण ५,८६५ गंभीर रक्तक्षय असलेल्या गरोदर माता आढळून आल्या असून मुंबई महानगरपालिकेत याच कालावधीत एकूण ५,२६७ गंभीर रक्तक्षय असलेल्या गरोदर माता आढळून आल्या. राज्यात सन २०१७-१८ मध्ये ७५,२३५ गरोदर मातांमध्ये गंभीर रक्तक्षय आढळून आले आहेत. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार रक्तक्षयाच्या रुग्णांमध्ये घट होण्यासाठी NIPI (National Iron Plus Initiative) या कार्यक्रमांतर्गत पुढीलप्रमाणे प्रतिबंधात्मक लोहयुक्त गोळ्या / औषधे देण्यात येतात.

१. ६ ते ५९ महिन्यातील बालकांना आठवड्यातून दोनदा
२. ५ ते १० वर्षातील बालकांना आठवड्यातून एकदा
३. १० ते १९ वर्षातील किशोरवयींना आठवड्यातून एकदा
४. गरोदर मातांना गरोदरपणात १८० गोळ्या (दररोज एक)
५. स्तनदा मातांना प्रसूतीपश्चात १८० गोळ्या (दररोज एक)
६. १५ ते ४९ वर्षातील गरोदर व स्तनदा नसलेल्या महिलांना आठवड्यातून एकदा

या व्यतिरिक्त गरोदर मातांना रक्तक्षय असल्यास दररोज दोन गोळ्या देण्यात येतात तसेच तीव्र रक्तक्षय असल्यास इंजेक्शन आयर्न सुक्रोज देण्यात येते.

- जंतामुळे होणाऱ्या संभाव्य रक्तक्षयाकरीता वर्षातून दोनदा जंतनाशक मोहिम राबवून जंतनाशक गोळी देण्यात येते.
- गरोदरपणात माता व बालकांच्या पोषणाबाबत आरोग्य शिक्षण, समुपदेशन व मार्गदर्शन करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

भंडारा जिल्ह्यातील गोसीखुर्द सिंचन प्रकल्पाबाबत

(४६) * ४२५२५ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भंडारा जिल्ह्यातील गोसीखुर्द सिंचन प्रकल्पाचे काम पूर्ण होवून त्यास ३० वर्षांचा कालावधी उलटूनही केवळ १९ टक्के सिंचन होत असून कालवा व वितरिकाेची कामे प्रलंबित असल्याने खरीप हंगामात शेतकऱ्यांना पाणी उपलब्ध होणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१८-१९ करीता सदर कामाकरीता शासनाने किती निधी उपलब्ध करून दिला आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) गोसीखुर्द प्रकल्पाचे काम १९८८ मध्ये म्हणजेच ३० वर्षा आधी सुरु झाले. निधीच्या अभावामुळे १९८८ ते १९९८ या १० वर्षांच्या काळात संथगतीने कामे सुरु होती. १९९८ पासून आवश्यक निधी प्राप्त झाल्यामुळे कामे सुरु होऊन प्रकल्पाची घळभरणी २००८ मध्ये पूर्ण करण्यात आली. परंतु प्रकल्पग्रस्तांचा पुनर्वसनास असलेला विरोध, यामुळे जलाशयात जून, २०१७ अखेरपर्यंत ५४ टक्के पाणीसाठा निर्माण करण्यात आलेला आहे. प्रकल्प अद्याप बांधकामाधीन असून वितरण प्रणालीची कामे प्रगती पथावर आहे. वैधानिक मंजूरी, भुसंपादन, पुनर्वसन, संकल्पने इत्यादी मधील विलंब तसेच सुरुवातीचे काळातील पुरेसा निधी प्राप्त न झाल्यामुळे प्रकल्प पूर्ण होण्यास विलंब झाला आहे. तसेच खाजगी वाटाघाटीने भुसंपादनाकरीता येणाऱ्या अडचणीमुळे प्रकल्पांच्या एकुण २५०८०० हे. प्रस्तावित सिंचन क्षमतेपैकी मार्च, २०१८ अखेर ६८२०२ हे. (२७ टक्के) सिंचन क्षमता निर्माण झालेली आहे. या प्रकल्पांतर्गत ८० विखंडीत निविदाचे नव्याने निविदा करून शिल्लक असलेली कामे पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे. सद्यःस्थितीत मुख्य कालव्याची, अपूर्ण कामे व वितरण व्यवस्थेची उर्वरित

कामे पूर्ण करणेत येत असल्याने रब्बी व उन्हाळी हंगामामध्ये निर्मित सिंचन क्षमतेला पाणी देता येणार नाही. आता केंद्र शासनाकडून PMKSY अंतर्गत व राज्याचा हिस्सा NABARD LOAN मार्फत या प्रकल्पास अर्थसहाय्य प्राप्त होत असून प्रकल्प मार्च, २०२१ पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजित आहे.

(२) वर्ष २०१८- १९ करीता रुपये ७०० कोटी निधीची तरतुद करण्यात आली असून मागील वर्षाची शिल्लक रुपये ६७१.९६ असे एकूण रुपये १३७१.६९ कोटीचे नियोजन वर्ष २०१८-१९ करीता करण्यात आलेले आहे.

(३) प्रकल्पाची कामे बऱ्याच कालावधीसाठी रेंगाळलेली राहिल्यामुळे (Time Overrun) प्रकल्पाच्या किंमतीमध्ये वाढ झाली. त्यानुसार प्रकल्पाचे रुपये १८४९४.५७ कोटीचे तृतीय सुधारित अंदाजपत्रकास शासनाने दिनांक २१/०९/२०१६ रोजी प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली आहे. प्रामुख्याने भूसंपादनाच्या अडचणीमुळे शासनाच्या धोरणांतर्गत खुल्या कालव्याऐवजी बंद पाईपलाईनव्दारे वितरण व्यवस्था करण्यात येत असून प्रकल्पासाठी पुरेसा निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

(४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

नागपूर येथील प्रादेशिक मनोरुग्णालयात उपचारार्थ असलेल्या रुग्णांचा मृत्यू झाल्याबाबत

(४७) * ४१३०० प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर येथील प्रादेशिक मनोरुग्णालयात उपचारार्थ असलेल्या रुग्णांपैकी ४ रुग्णांचा २० दिवसांत मृत्यू झाला असल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त मनोरुग्णालयात वर्षभरात जवळपास २४ ते २६ रुग्णांचा मृत्यू झाला असून रुग्णालय प्रशासनाच्या निष्काळजीपणामुळे रुग्णांचे मृत्यू होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने रुग्णांच्या मृत्यूस जबाबदार असलेल्या रुग्णालय प्रशासनातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) व (२) हे खरे आहे.

दिनांक १ एप्रिल, २०१७ ते ३१ मार्च, २०१८ या कालावधीत एकूण २२ मनोरुग्णांचे मृत्यू झालेले असून सदर मृत्यू उपचाराअभावी रुग्णालयाच्या दुर्लक्षतेमुळे झालेले नाहीत. मृत्यू झालेल्या सर्व रुग्णांना वेळोवेळी योग्य ते उपचार व संदर्भ सेवा दिलेली होती.

(३) दिनांक १६ मे, २०१७ च्या शासन निर्णयानुसार मा.जिल्हा न्यायाधिश यांच्या अध्यक्षतेखाली अभ्यागत समिती गठीत करण्यात आली असून मनोरुग्णालयामध्ये भरती असणाऱ्या आंतररुग्णांच्या मृत्यूबाबत समितीच्या बैठकीत परिक्षण करून आढावा घेण्यात येतो.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात वित्त विभागांतर्गत येणाऱ्या लेखाधिकारी आणि सहाय्यक लेखाधिकाऱ्यांची पदे रिक्त असल्याबाबत

(४८) * ४२७०२ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात वित्त विभागांतर्गत घेण्यात येणाऱ्या लेखाधिकारी आणि सहाय्यक लेखाधिकाऱ्यांची पदे रिक्त असल्याने या पदाच्या नियुक्तीसाठी विविध विभागातील कर्मचाऱ्यांची माहे मे, २०१५ मध्ये एमपीएससीद्वारे परीक्षा घेण्यात आली असून या परिक्षेत एकूण ३०२ कर्मचारी पास झाले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उत्तीर्ण झालेल्या कर्मचाऱ्यांपैकी काहीना २ वर्षांनंतर नियुक्त केले असले तरीही अद्यापी ११६ पात्र कर्मचाऱ्यांना नियुक्त केले नसल्याने सदर कर्मचारी नियुक्तीच्या प्रतिक्षेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राज्यात अद्यापही विभागांतर्गत येणाऱ्या लेखाधिकारी आणि सहाय्यक लेखाधिकारी पदाची ५१९ पदे रिक्त असून उक्त रिक्त पदांवर माहे मे, २०१५ मध्ये उत्तीर्ण झालेल्या कर्मचाऱ्यांना नियुक्त न करण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार नियुक्तीच्या प्रतिक्षेत असलेल्या पात्र कर्मचाऱ्यांना नियुक्ती देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) अंशतः खरे आहे, “महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा वर्ग-३ परीक्षा, सहाय्यक लेखा अधिकारी” या परीक्षेत एकूण २७९ कर्मचारी उत्तीर्ण झाले आहेत.

- (२) अंशतः खरे आहे, अद्यापी १२२ कर्मचारी नियुक्तीच्या प्रतिक्षेत आहेत.
- (३) व (४) सद्यःस्थितीत सहाय्यक लेखा अधिकारी व लेखा अधिकारी संवर्गात अनुक्रमे २०९ व १६० अशी एकूण ३६९ पदे रिक्त आहेत.

सहाय्यक लेखा अधिकारी संवर्गातील श्रीमती सुवर्णा संत व इतर यांनी मा.महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई येथे दावा दाखल केला आहे. मा.महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणाने सदर दाव्याचा निर्णय शासनाच्या विरोधात पारीत केला आहे. सदर निर्णयाच्या विरोधात शासनाने मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे रिट पिटीशन दाखल केली असून प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे. त्यामुळे नियुक्तीच्या प्रतिक्षेत असलेल्या कर्मचाऱ्यांना नियुक्ती देता येणे शक्य नाही.

- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील चारही प्रादेशिक मनोरुग्णालयातील
रिक्त पदे भरण्याबाबत**

- (४९) * ४३८५२ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील आरोग्य विभागाच्या चारही प्रादेशिक मनोरुग्णालयात २ हजार १९६ पदे मंजूर असून त्यापैकी ५७३ पदे अजूनही रिक्त असल्याचे माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर चार प्रादेशिक मनोरुग्णालयांपैकी रत्नागिरी वगळता अन्य तीन ठिकाणी हंगामी डॉक्टरांकडून रुग्णालयांचा कारभार चालविण्यात येतो, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राज्याचे मानसिक आजारावरील उपचाराचे एकूण बजेट रुपये ६ कोटी १४ लाख असताना प्रत्यक्षात रुपये १ कोटी ४० लाख खर्च झाल्याचे कळते, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर प्रादेशिक मनोरुग्णालयातील रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) सन २०१७-१८ मध्ये मानसिक आजारावरील उपचारासाठी प्राप्त तरतुदीपैकी मानसिक आजारावरील उपचारासाठी औषधाकरीता रुपये ३,११,३३,१४१/- इतके अनुदान होते. त्यापैकी रुपये ३,०७,४३,७९३/- इतका खर्च झाला आहे.

(४) गट अ च्या पदांबाबत लोकसेवा आयोगाकडे व शासनस्तरावर पदे भरतीची कार्यवाही सुरु आहे. गट-क ची पदे उपसंचालक स्तरावर आणि गट-ड ची पदे प्रादेशिक मनोरुग्णालय स्तरावर भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे उपवळे (कदमवाडी) (ता.शिराळा, जि.सांगली) येथील
मोरणा नदीपात्रात नविन पूल बांधण्याबाबत**

(५०) * ४३८७८ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.संजय दत्त, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे उपवळे (कदमवाडी) (ता.शिराळा, जि.सांगली) येथील उपवळे ते शिराळा (ग्रा.मा.क्र.३१) या रस्त्यावरील मोरणा नदीपात्रात नविन पूल बांधण्याबाबत जिल्हा नियोजन समितीकडून मान्यता, निकष व निधीची उपलब्धता करण्यात येणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त पूलाबाबत जिल्हा नियोजन समिती मान्यता देऊन निकष निश्चित केले आहेत काय, या कामासाठी निधी उपलब्ध करण्यात आला आहे काय, किती कालावधीत नवीन पूलाचे बांधकाम पूर्ण करण्यात येणार आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर पूलाचे बांधकाम पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) शिराळा तालुक्याच्या ठिकाणी जाण्यासाठी कदमवाडी उपवळे तडवळे या गावातील लोकांना ग्रामीण मार्ग क्र. ३१ हा जवळचा मार्ग उपलब्ध आहे. तथापि, ग्रा.मा. ३१ वर सद्या मोरणा नदीवर पूल नसल्याने पावसाळ्यात व इतर वेळी मोरणा धरणातून पाणी सोडल्यानंतर वारंवार वाहतूक खंडीत होते. ही वस्तुस्थिती आहे.

सन २०१८-१९ चे जिल्हा वार्षिक योजना प्रारूप आराखडा, ग्रामीण रस्ते-पुल व मोऱ्या मधून सदर पुलाचे बांधकाम जिल्हा परिषदेमार्फत जिल्हा वार्षिक योजनेकडे प्रस्तावित केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात जंगलांना लागत असलेल्या वणव्याबाबत

(५१) * ४१८२९ श्री.जयंत पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.संजय दत्त, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.आनंदराव पाटील : दिनांक २ ऑगस्ट, २०१७ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ३ मधील प्रश्न क्रमांक ३०५९१ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात मागील वर्षभरात जंगलामध्ये लागलेल्या आगीच्या ५८४४ घटनांमध्ये ३१.८७६ हेक्टर वनक्षेत्र बाधित झाले असून जंगल परिसरात शासनाने लोकसहभागातून वृक्ष लागवड करून यासाठी लाखो रुपये खर्च करून योजना राबविल्या जातात, परंतु जंगलांना लागणाऱ्या वणव्यांमुळे सदर वृक्ष जळून नष्ट होण्याच्या प्रकारात वाढ होत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, विदर्भातील नवेगाव-नागझरी कॉरिडोरमध्ये माहे मार्च, २०१८ मध्ये लागलेल्या आगीत ५ हेक्टर जंगल नष्ट झाल्याची तसेच रायगड जिल्ह्यातील जंगलात वणवे लागण्याच्या प्रकारात वाढ होत असून रोहा (जि.रायगड) तालुक्यात माहे मे, २०१८ पर्यंत ५ वेळा जंगलांना वणवे लागून शेकडो एकर जंगल जळून नष्ट झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राज्यातील जंगलात लागलेल्या वणव्यामुळे हजारो प्रकारच्या वनस्पती नष्ट होऊन वन्यप्राणीही धोक्यात आले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून जंगलात लागणाऱ्या वणव्यावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी अत्याधुनिक सुसज्ज यंत्रणा उभारून वने संरक्षणाबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१), (२) व (३) सन २०१७ मध्ये राज्यात जंगलामध्ये ५८८९ वनवणव्यांची नोंद झाली असून अशा घटनांमध्ये ३२,०६३.६१ हे. वनक्षेत्र बाधित झाले आहे. मार्च, २०१८ मध्ये नवेगाव-नागझिरा कॉरिडोरमध्ये आगीच्या ३५ घटनांची तसेच मे, २०१८ अखेर रायगड जिल्ह्यातील रोहा

येथील जंगलात २६ आगीच्या घटनांची नोंद झाली आहे. या घटनांमध्ये अनुक्रमे १२८.३५ हे. व १४४ हे. क्षेत्र बाधित झाले आहे. सदर आगींचे स्वरूप जमिनीवर सरपटणारी आग या प्रकारातील असल्यामुळे भूपृष्ठावरील गवत व पालापाचोळा जळाला असून वृक्ष जळालेले नाहीत. तसेच वन्यप्राण्यांना कोणताही धोका उत्पन्न झालेला नाही. वनवणव्यांच्या घटनांची माहिती मिळताच त्यावर नियंत्रण मिळविण्याच्यादृष्टीने तात्काळ कार्यवाही करण्यात येते.

(४) वनवणव्यांवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी क्षेत्रिय अधिकारी/कर्मचाऱ्यांतर्फे वनक्षेत्रास नियमित भेटी देण्यात येतात, विभागाने अशा घटनांची माहिती प्राप्ती होण्यासाठी टोल फ्री क्र. १९२६ कार्यान्वित केला आहे, जंगलातील वेगवेगळ्या ठिकाणी असलेल्या १९३ निरीक्षण मनोऱ्यांचा वनसंरक्षणासाठी वापर करण्यात येत आहे.

तसेच वनामध्ये अवैध कटाई व अवैध वाहतूक, वनवणवा यावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी २५१ वनसंरक्षण कुट्या (Protection Hut) कार्यान्वित केल्या आहेत. राज्यात १२५९५ संयुक्त वनव्यवस्थापन/ग्राम परिसर विकास समित्या स्थापन करण्यात आलेल्या असून त्यांच्याद्वारे वनाचे अवैध वृक्षतोड, वनवणवा यापासून संरक्षण करणे इत्यादी कामे केली जातात, आगीपासून वनांचे प्रभावी संरक्षण प्रभावीपणे व्हावे या दृष्टीकोनातून अमरावती, नागपूर, ठाणे, धुळे आणि चंद्रपूर वनवृत्तांत बिनतारी संदेश यंत्रणा कार्यान्वित आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मिरा भाईंदर महानगरपालिकेच्या पंडीत भीमसेन जोशी रुग्णालय
(टेंभा रुग्णालय) शासनाच्या ताब्यात घेण्याबाबत

(५२) * ४१६६४ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मिरा भाईंदर महानगरपालिकेचे पंडीत भीमसेन जोशी रुग्णालय (टेंभा रुग्णालय) शासनाच्या ताब्यात घेण्याकरीता दिनांक ३१ नोव्हेंबर, २०१६ रोजी राज्य मंत्रिमंडळाने ठराव करून आदेश निर्गमित केले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर रुग्णालय हस्तांतरीत करण्याबाबत दिनांक ३१ ऑक्टोबर, २०१७ रोजी कॉन्ट्रॅक्ट अॅक्ट आणि अॅग्रीमेंट अॅक्ट यातील तरतुदी डावलून सामंजस्य करार करण्यात आला होता, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर करारात केवळ जमीन हस्तांतरणाबाबत उल्लेख करण्यात आला असून पुढील ३० वर्षाकरीता भारतीय सार्वजनिक आरोग्य सेवा २०१२ च्या केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार २०० खाटांच्या हॉस्पिटलची व्यवस्था तसेच प्रशासकीय आस्थापना विषयक पायाभूत सुविधा याबाबत कोणताही उल्लेख करण्यात आलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर करारनामा सदोष असल्यामुळे रुग्णालयाचे हस्तांतरण होऊनही करारनाम्यास अद्यापी शासनाची मान्यता नसल्यामुळे मिरा भाईंदर येथील नागरिकांना वैद्यकीय सेवेपासून वंचित रहावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सांवत : (१) हे खरे आहे.

(२), (३) व (४) सदर रुग्णालय जागा, इमारत, साधनसामुग्री व पदे यासह मिरा-भाईंदर महानगरपालिकेकडून शासनाकडे हस्तांतरीत करण्याबाबतचा सामंजस्य करार महानगरपालिका व उपसंचालक, ठाणे मंडळ ठाणे यांचेमार्फत करण्यात आला असून दिनांक २४/०५/२०१८ रोजी दुय्यम निबंधक कार्यालय येथे नोंदणी करण्यात आलेली आहे. सदर करारनाम्यात प्रशासकीय, आस्थापना, पायाभूत सुविधा इत्यादी आवश्यक बाबींचा समावेश करण्यात आला असून सदर रुग्णालयामार्फत नागरीकांना आरोग्य विषयक सेवा देण्यात येत आहेत.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वाशिम वन विभागातील वनक्षेत्रपाल यांनी
गैरव्यवहार केल्याबाबत**

(५३) * ४३५५१ श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४०२२९ ला दिनांक ६ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वाशिम वन विभागातील वनक्षेत्रपाल नांदुरकर यांनी केलेल्या गैरव्यवहार व गैरकृत्याबाबत मुद्देनिहाय चौकशी करण्याबाबतची तक्रार शासनाच्या वन विभागाकडे केली असून वन विभागाने FST-०६/१७ प्र.क्र.३३४/फ-४ दिनांक २०/०६/२०१७ व ११/०१/२०१८ नुसार झालेल्या तक्रारीबाबत अहवाल मागितला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वनक्षेत्रपालांवर कारवाई करण्यासाठी श्री.वसंतराव घावडे यांनी दिनांक १२ मार्च, २०१८ रोजी आत्मदहनाची नोटीस दिली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधितावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) होय.

(२) होय.

(३) व (४) महिला वनरक्षकाशी गैरकृत्य केल्याच्या तक्रारीबाबत महिला अधिकारी तथा सहायक वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण विभाग, अकोला यांची चौकशी अधिकारी म्हणून नेमणूक करण्यात आली होती. सदर प्रकरणात श्री.नांदुरकर, वनक्षेत्रपाल (प्रा.), वाशिम हे दोषी नसल्याचे आढळून आले आहे. तथापि, जलतनाच्या ट्रक वाहतूकीचे प्रकरण योग्य प्रकारे न हाताळणे व अधिनस्त कर्मचाऱ्यांना मार्गदर्शन न करणे इत्यादीबाबत मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.), यवतमाळ यांच्यामार्फत श्री.नांदुरकर, वनक्षेत्रपाल व संबंधित वनरक्षक/वनपाल यांच्याविरुद्ध महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपिल) नियम १९७९ अनुषंगाने विभागीय चौकशी करण्याची बाब कार्यवाहीत आहे.

**बीड जिल्हा परिषदेतील बिंदु नामावलीत
अनियमितता झाल्याबाबत**

(५४) * ४२६५९ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बीड जिल्हा परिषदेतील खुल्या प्रवर्गातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्या बिंदु नामावलीत अनियमितता झाल्याचे निदर्शनास आले असून सन २०१३-१४ मध्ये इतर पदांच्या जागा उपलब्ध असतांनाही अनेकांच्या आंतरजिल्हा बदलीने खुल्या प्रवर्गाच्या जागांवर बदल्या करण्यात आल्या असून सन २०१५ मध्ये मागासवर्गीय जागेची बिंदुनामावली तपासण्यात आली असता ती चुकीच्या पध्दतीने तपासल्याचा आक्षेप माहिती अधिकारांतर्गत निदर्शनास आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागील काही महिन्यांपासून जिल्हा परिषदेने वस्तीशाळा शिक्षकांच्या नेमणुका करताना सर्वच खुल्या प्रवर्गात केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, बीड जिल्हा परिषदेतील फक्त शिक्षण विभागाच्या बिंदू नामावलीत अंशतः चुका झाल्याची बाब निदर्शनास आल्यावरून शासनाने या प्रकरणी उपआयुक्त (आस्थापना), विभागीय आयुक्त कार्यालय औरंगाबाद यांचे अध्यक्षतेखाली स्थापन केलेल्या समितीने तपासणी केल्यानंतर सुधारीत बिंदूनामावली परत विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद मागासवर्ग कक्ष यांच्याकडे तपासणीसाठी देण्यात आली आहे.

मात्र सन २०१३-२०१४ मध्ये आंतरजिल्हा बदलीने आलेल्या कर्मचाऱ्यांना खुल्या प्रवर्गाच्या जागेवर दर्शविण्यात आले नाही.

(२) हे खरे नाही. जिल्हा परिषदेने वस्तीशाळा शिक्षकांच्या नेमणूका करताना संबंधित शिक्षक ज्या प्रवर्गाचा आहे त्या प्रवर्गातच त्यांना बिंदूनामावलीत सामावून घेण्यात आले आहे. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाच्या दिनांक ०१/०३/२०१४ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार संबंधित प्रवर्गात बिंदू रिक्त नसेल अशा वस्तीशाळा शिक्षकास त्याच्याच प्रवर्गात शून्य बिंदूवर ठेवण्यात आले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**धूळघाट (जि.अमरावती) रेल्वे वनपरिक्षेत्रांतर्गत मजूरांची
खोटी नावे नोंदवून निधीचा गैरव्यवहार केल्याबाबत**

(५५) * ४१५६० श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धूळघाट (जि.अमरावती) रेल्वे वनपरिक्षेत्रांतर्गत ग्राम पळसकुंडी येथील काही मजूरांची खोटी नावे महाराष्ट्र रोजगार हमी योजनेच्या कामावर नोंदवून त्यांच्या खोट्या सहाय्या करून निधीचा गैरव्यवहार करण्यात आल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मगरोरोहयो अंतर्गत जे.टी.सी.एम. दुरुस्तीचे काम करण्यात आले, त्यामध्ये बनावट सहाय्या करून रुपये ३ लाख २९ हजार अग्रिम घेतले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषी अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) हे खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

सदर प्रकरणी अग्रिम देण्यात आलेला नाही. काही मजूरांची खोटी हजेरी दर्शवून त्यांच्या मजूरी रकमेचा अपहार झाल्याचे प्राथमिकदृष्ट्या निदर्शनास आले आहे.

(३) सदर प्रकरणी उपविभागीय अधिकारी, धारणी यांचे चौकशी अहवालानुसार काही मजूरांची हजेरीपत्रकावर खोटी हजेरी दर्शवून त्यांच्या मजूरी रकमेचा अपहार झाल्याचे प्रथम दर्शनी निदर्शनास आले असून याबाबत संबंधितांवर गुन्हा दाखल झालेला असून पोलीस तपास सुरु आहे. तसेच संबंधित कार्यक्रम अधिकारी यांच्या सेवा समाप्त करण्यात आल्या आहेत. तसेच दोषी अधिकारी / कर्मचाऱ्यांविरुद्ध रोहयो नियमांतर्गत विभागीय चौकशी प्रस्तावित करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नांदेड शहरातील पाणी टंचाई दूर करण्याबाबत

(५६) * ४२२१६ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.संजय दत्त, श्री.शरद रणपिसे, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदेड शहराची वाढती लोकसंख्या, उद्योग-व्यवसाय, पाण्याची वाढती गरज लक्षात घेता विष्णुपूरी प्रकल्पातील जलसाठा कमी पडत असल्याचे माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून शहरात पाणी टंचाई निर्माण होऊन सात दिवस पुरेल इतका पाणीसाठा शिल्लक आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने नांदेड शहरातील पाणी टंचाई दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

(२) विष्णुपूरी प्रकल्पातील पाणीसाठा दिनांक १६/०५/२०१८ रोजी १.८२ दलघमी एवढा होता. कालवा सल्लागार समितीच्या बैठकीतील नियोजनाप्रमाणे व गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळाच्या नियोजनानुसार उर्ध्व बाजूच्या धरणातून पाणी सोडण्यात आले. त्यामुळे शहरासाठी पुरेसे पाणी उपलब्ध झाले.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महिलांच्या लैंगिक छळापासून संरक्षण कायद्याच्या
अंमलबजावणीसाठी निधीची तरतूद नसल्याबाबत**

(५७) * ४२९३८ श्री.संजय दत्त, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.रामहरी रूपनवर : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महिलांचा लैंगिक छळापासून संरक्षण (प्रतिबंध मनाई व निवारण) अधिनियम २०१३ च्या अंमलबजावणीसाठी सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षात कोणतीही आर्थिक तरतूद करण्यात आली नसल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कामाच्या ठिकाणी महिलांच्या लैंगिक छळाच्या तक्रारी वाढत असून त्याविरोधात कायद्याची अंमलबजावणी केवळ शहरामध्येच नाहीतर ग्रामीण भागामध्ये प्रभावीपणे व्हावी, याकरीता कायदा करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रत्येक कामाच्या ठिकाणी अंतर्गत तक्रार समितीची स्थापना करून या समितीने लैंगिक छळाची प्रकरणे सोडविणे अपेक्षित असताना, प्रत्यक्षात अनेक ठिकाणी या समित्या अस्तित्वात नाहीत व ज्या ठिकाणी आहेत, त्यांना निधीची उपलब्धता होत नाही, त्यामुळे त्यांना प्रशिक्षण वर्ग घेता येत नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१), (२) व (३) नाही.

कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ (प्रतिबंध मनाई व निवारण) अधिनियम २०१३ च्या अंमलबजावणीसाठी विभागामार्फत आर्थिक तरतूद करण्यात येत नाही.

वरील अधिनियमाच्या कलम ६ नुसार ज्या ठिकाणी १० पेक्षा कमी कामगार आहेत किंवा मालकाविरुद्ध तक्रार आहे अशा तक्रारी जिल्हाधिकाऱ्यांमार्फत स्थापन करण्यात आलेल्या स्थानिक तक्रार समितीकडे पाठविण्याची तरतूद आहे. तसेच या अधिनियमातील कलम ४ मधील तरतूदीनुसार प्रत्येक आस्थापनेच्या मालकाने अंतर्गत तक्रार समिती स्थापन करावयाची असून, या समितीमधील अशासकीय सदस्यांना प्रतिदिन रुपये २००/- इतका बैठक भत्ता तसेच प्रवास खर्च अनुज्ञेय आहे. सदरचा खर्च संबंधित आस्थापनेचा मालक व जिल्हाधिकारी यांच्याकडून करण्यात येतो.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील दमणगंगा-पिंजाळ तसेच पार-तापी-नर्मदा नदीजोड प्रकल्पाबाबत

(५८) * ४३०८९ श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील दमणगंगा-पिंजाळ तसेच पार-तापी-नर्मदा नदीजोड प्रकल्प शासनाने केंद्र शासनाच्या सहकार्याने हाती घेण्याचे निश्चित केले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकल्पाचे सर्वसाधारण स्वरूप काय आहे व प्रकल्पाला किती खर्च येणार आहे,

- (३) असल्यास, या प्रकल्पामुळे राज्यातील कोणकोणत्या भागांना सिंचनाचा फायदा होऊन किती सिंचन क्षमता वाढणार आहे तसेच प्रकल्पाचे काम केव्हापासून सुरु करण्यात येणार आहे,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) दिनांक ३ मे, २०१० रोजी तत्कालिन मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, गुजरात व केंद्रीय जलसंसाधन मंत्री यांच्यामध्ये दमणगंगा-पिंजारा व तार-तापी-नर्मदा या गुजरात व महाराष्ट्र राज्यातील आंतरराज्य नदीजोड योजना सविस्तर प्रकल्प अहवाल राष्ट्रीय जलविकास अभिकरण या केंद्रीय जलसंसाधन मंत्रालयाच्या अधिपत्याखालील स्वायत्त यंत्रणेमार्फत तयार करण्याच्या अनुषंगाने सामंजस्य करार झालेला आहे.

(२) दमणगंगा-पिंजाळ योजनेद्वारे दमणगंगा खोऱ्यातील महाराष्ट्राच्या हद्दीतील वाटयाला पाणी मुंबई शहराच्या पिण्याच्या पाण्याच्या प्रयोजनासाठी वळविणे हा मुख्य उद्देश आहे. राष्ट्रीय जलविकास अभिकरणाने तयार केलेल्या या योजनेच्या सविस्तर प्रकल्प अहवालानुसार प्रकल्पाची किंमत रुपये २७४६.६१ कोटी इतकी आहे.

पार-तापी-नर्मदा योजनेत एकूण ६ धरण प्रस्तावित असून या धरणांद्वारे उपलब्ध होणाऱ्या पाण्याचा गुजरात राज्यातील सौराष्ट्र व कच्छ भागात सिंचनासाठी व पिण्यासाठी करण्याचे नियोजन आहे. या योजनेची किंमत रुपये १०२२१ कोटी इतकी आहे.

(३) दमणगंगा-पिंजाळा नदीजोड प्रकल्प हा प्रकल्प मुंबई शहराच्या पिण्याच्या पाण्यासाठी तसेच पार-तापी-नर्मदा नदीजोड प्रकल्प हे नवसारी, सुरत, डांग, भरुच, सौराष्ट्र व कच्छ भागातील सिंचन व पिण्याच्या पाण्यासाठी नियोजित आहेत.

वरील प्रकल्प अहवालांच्या अनुषंगाने योजनांचे कामाबाबत महाराष्ट्र, गुजरात व केंद्र शासनादरम्यानचा सामंजस्य करार झाल्यानंतर पुढील कार्यवाहीची दिशा ठरविणे शक्य होईल. सदर प्रकरणी अद्याप कोणताही निर्णय झालेला नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई उपनगरातील दहिसर नदीवरील श्रीकृष्ण नगर येथे
कोल्हापूर बंधान्याच्या पूर अभ्यास प्रस्तावाबाबत**

(५९) * ४३३३३ श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई उपनगरातील दहिसर नदीवर कोल्हापूरी बंधान्याला महापालिकेने माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान परवानगी दिली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कोल्हापूर बंधान्याचा पूर अभ्यास प्रस्तावाबाबत उपप्रमुख अभियंता, (पर्जन्य जलवाहिन्या) नियोजन कक्ष, मुंबई महानगरपालिका, वरळी मुंबई यांनी अधीक्षक अभियंता, आधार सामग्री पृथकरण मंडळ, नाशिक-४ करीता जलविज्ञान, दिंडोरी रोड, नाशिक यांना दिनांक ८ जून, २०१७ रोजी पत्र दिले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या पत्रावर शासनाने कोणती कार्यवाही केली, त्याचे स्वरूप काय आहे, तसेच, या कामास केव्हापासून सुरुवात करण्यात येणार आहे व सदरहू काम किती कालावधीत पूर्ण होणार आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१), (२) व (३) होय.

सदर बंधारा मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील दहिसर नदीवर प्रस्तावित आहे. बंधान्यात होणारा पाणीसाठा हा आजूबाजूच्या बागांना, पर्यटन, नौकाविहार, जाँगींग ट्रॅक व आजूबाजूच्या नागरीकांसाठी उपयोग करणेचे नियोजित आहे. सदर बंधारा बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे उपप्रमुख अभियंता,

(पर्जन्य जलवाहिन्या) नियोजन कक्ष, मुंबई महानगरपालिका, वरळी मुंबई यांचे दिनांक ३ जून, २०१७ पत्रान्वये रद्द करून दफ्तरी दाखल केला आहे. सदर प्रकल्प सिंचन प्रकल्प नाही. लाभार्थी संस्थेने प्रकल्प रद्द केल्याने पुढील कार्यवाही करणेचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नायरी धनगरवाडी (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) या अतिदुर्गम भागातील गावात मुलभूत सोईसुविधा पुरविण्याबाबत

(६०) * ४३६६५ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नायरी धनगरवाडी (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) या अतिदुर्गम भागातील गावात रस्ता, पाणी, वीज, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, वाहन इत्यादी सोईसुविधा नसल्यामुळे येथील ग्रामस्थांना वेळेवर उपचार मिळत नसून एका वृध्दाला आपला जीव गमवावा लागला असल्याचे दिनांक २१ एप्रिल, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर गावाला रस्ता, पाणी, वीज, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, वाहन इत्यादी मुलभूत सोयीसुविधा पुरविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) विलंब झालेला नाही.

**पुणे जिल्ह्यात बेकायदा बदली सवलत घेणाऱ्या
बोगस शिक्षकांवर कारवाई करण्याबाबत**

(६१) * ४३८८८ अॅड.जयदेव गायकवाड : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे जिल्ह्यातील जिल्हा परिषद प्रशासनाची फसवणूक करून सन २०१६ मध्ये प्रशासकीय बदल्यांमध्ये बेकायदा सवलत मिळविणाऱ्या ११ बोगस शिक्षकांवर कोणतीच कारवाई झाली नसल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने बेकायदा बदली सवलत घेणाऱ्या बोगस शिक्षकांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) या प्रकरणात पुणे जिल्हा परिषदेमार्फत त्रिस्तरीय चौकशी समिती नियुक्त करून, चौकशी करून संबंधित दोषी आढळून आलेल्या ११ शिक्षकांवर कारवाई करण्याबाबत जिल्हा परिषद, पुणे यांचेकडून विभागीय आयुक्त, पुणे विभाग, पुणे यांचेकडे प्रस्ताव सादर केला होता. विभागीय आयुक्त, पुणे यांनी संबंधित शिक्षकांवर महाराष्ट्र जिल्हा परिषद जिल्हा सेवा (शिस्त व अपिल) नियम १९६४ मधील नियम ४ (दोन) अन्वये दोन वेतनवाढी पुढील वेतनवाढीवर परिणाम ठेवून कायमस्वरूपी बंद करण्याची कारवाई करण्याचे आदेश दिले. तसेच सदर शिक्षकांना यावर्षीच्या ऑनलाईन बदली प्रक्रियेत त्यांच्या पसंतीची शाळा मिळाली आहे. मात्र संबंधित शिक्षकांचे वर्तन प्रशासनाची प्रतिमा मलिन करणारे असल्याने त्यांना अवघड क्षेत्रात पदस्थापना देण्याची बाब जिल्हा परिषदेच्या विचाराधीन आहे.

बीड जिल्ह्यातील ट्रामा केअर युनिट बंद असल्याबाबत

(६२) * ४१७२५ श्री.अमरसिंह पंडित, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.सुनिल तटकरे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बीड जिल्ह्यातील गेवराई, तेलगाव, आष्टीसह या ठिकाणी शासनाने ट्रामा केअर युनिटच्या इमारत बांधकामासाठी कोट्यवधी रुपयांचा निधी खर्च केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ट्रामा केअर युनिटसाठी आवश्यक असलेली सियाम मशीन व इतर आवश्यक यंत्रसामुग्री आणि तज्ञ डॉक्टर्स नियमाप्रमाणे उपलब्ध झालेले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासन निकाषाप्रमाणे जिल्ह्यातील कोणकोणत्या ट्रामा केअर युनिटमध्ये तज्ञ डॉक्टर व आवश्यक सुविधांचा अभाव आहे, तसेच ट्रामा केअर युनिट पूर्ण क्षमतेने सुरळीतपणे कार्यान्वित करण्यासाठी होत असलेल्या विलंबाची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने रस्ते अपघात आणि इतर तातडीच्या आरोग्य सुविधा पुरविण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) हे खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

बीड जिल्ह्यात ट्रामा केअर सेंटर, बीड व उपजिल्हा रुग्णालय, गेवराई येथे C-Arm हे वैद्यकीय उपकरण आवश्यक यंत्रसामुग्री व तज्ञ डॉक्टर्स उपलब्ध असून सदर ट्रामा केअर युनिट कार्यान्वित आहेत.

(३) व (४) आष्टी, तेलगाव व केज येथील ट्रामा केअर युनिटमध्ये C-Arm हे वैद्यकीय उपकरण उपलब्ध नाही, आष्टी आणि तेलगाव येथे तज्ञ डॉक्टर्स उपलब्ध नाहीत, केज येथे तज्ञ डॉक्टर्स उपलब्ध आहेत. आष्टी, तेलगाव व केज येथे C-Arm हे वैद्यकीय उपकरण उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच आष्टी व तेलगाव येथील ट्रामा केअर सेंटर मधील तज्ञ डॉक्टरांची रिक्त पदे भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

अपघातानंतर जखमी व्यक्तींना तातडीने उपचार मिळावेत यासाठी बीड जिल्ह्यात आपत्कालीन वैद्यकीय सेवा प्रकल्पांतर्गत टोल फ्री क्र. १०८ च्या एकूण १९ सुसज्य रुग्णवाहिकेच्या सेवा उपलब्ध आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात बालमृत्यू आणि कुपोषणावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी
परसबाग निर्मितीची योजना सुरु करण्याबाबत**

(६३) * ४२६६५ श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.रामराव वडकुते, श्री.सुनिल तटकरे, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अमरसिंह पंडित, श्री.नरेंद्र पाटील, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.जयदेव गायकवाड, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात बालमृत्यू आणि कुपोषणावर आळा घालण्यासाठी अंगणवाडीच्या आवारात परसबाग (ताजी फळे, भाज्या) निर्मितीची योजना सुरु करण्याचा निर्णय शासनाने माहे मार्च, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, त्यासाठी महिला, बालविकास आणि रिलायन्स फाउंडेशनमध्ये सामंजस्य करार करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, आतापर्यंत राज्यातील किती अंगणवाडीच्या आवारात परसबागांची निर्मिती करण्यासाठी शासनाने आली आहे,
- (४) असल्यास, अंगणवाडीच्या आवारात परसबागांची निर्मिती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) व (४) रिलायन्स फाऊंडेशन यांच्या मदतीने ठाणे, पालघर, जळगांव, यवतमाळ, परभणी, पुणे, उस्मानाबाद व वर्धा या ८ जिल्ह्यातील ७३७९ इतक्या अंगणवाडीच्या आवारात परसबागांची निर्मिती करण्यात आली असून या परसबागांमधून तयार होणाऱ्या भाजीपाल्याचा लाभ अंगणवाडीतील १०७३५४ इतक्या लाभार्थ्यांना झालेला आहे व त्याचे परिणामही चांगले दिसून येत आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील बेरोजगारांना मुद्रा बँक योजनेतून वितरीत
कर्ज विनाविलंब मिळण्याबाबत**

(६४) * ४२६५४ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय नियोजन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील बेरोजगारांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होण्यासाठी त्यांना कमी व्याजदरात पतपुरवठा करण्यात यावा, या उद्देशाने पंतप्रधानांच्या संकल्पनेतून मुद्रा बँक योजना सुरु करण्यात आली, परंतु काही बँका वितरीत केलेले कर्ज देण्याकरीता विलंब लावत असल्याने बेरोजगार या योजनेपासून दूर जात असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१८ च्या दुसऱ्या आठवड्यात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मुद्रा बँक योजनेतून वितरीत झालेले कर्ज बेरोजगारांना देण्यासाठी विलंब करणाऱ्या बँकांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत व बेरोजगारांना वितरीत कर्ज विनाविलंब मिळण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली आहे ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) हे खरे नाही.

पंतप्रधान मुद्रा योजनेतर्गत महाराष्ट्र राज्यातून आजतागायत विविध व्यवसायासाठी बँकांकडून व वित्तीय संस्थांकडून कर्ज स्वरूपात खालीलप्रमाणे अर्थसहाय्य वितरीत करण्यात आले आहे :-

वर्ष	लाभार्थी	वितरीत अर्थसहाय्य (रुपये कोटी)
२०१५-१६	३५,३५,०६५	१३३७२.४२
२०१६-१७	३३,४४,१५४	१६९७६.७६
२०१७-१८	३५,९६,६२०	२२२६६.२०
एकूण	१,०४,७५,८३९	५२६१५.३८

(२) मुद्रा बँकेच्या लाभार्थ्यांच्या विशिष्ट गरजांकडे लक्ष देण्यासाठी महाव्यवस्थापक दर्जापेक्षा कमी नाही अशा दर्जाच्या अधिकाऱ्याची "नोडल अधिकारी" म्हणून नेमणूक करण्याबाबत सर्व बँकांना सूचित करण्यात आले आहे. सदर नोडल अधिकाऱ्यांचे संपर्क क्रमांक मुद्रा योजनेच्या वेबसाईटवर देण्यात आले आहेत. जर एखादी बँक शासनाच्या नियमांचे पालन करत नसेल तर लाभार्थी संबंधित बँक, राज्यस्तरीय बँकर समिती व भारतीय रिझर्व्ह बँक, वित्तीय सेवा विभाग, वित्त मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडे तक्रार नोंदवू शकतात.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पाल्हेरी (आवरे) (जि.ठाणे) येथील भातसा कालवा फुटल्यामुळे
शेतकऱ्यांच्या पिकांचे नुकसान झाल्याबाबत**

(६५) * ४३१३० श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, श्री.खवाजा बेग :

सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाल्हेरी (आवरे) (जि.ठाणे) येथील भातसा कालवा दिनांक २४ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास फुटल्यामुळे शेतकऱ्यांच्या पिकांचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान झाले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

(२) दिनांक २४/०२/२०१८ रोजी भातसा उजवा कालव्याच्या किमी १०/८२५ येथे नलिका मोरीच्या दोन पाईपांच्या जोडणीमध्ये अंतर पडल्यामुळे मुख्य कालव्याच्या तळास भगदाड पडून सेवापथाकडील बाजूस असलेल्या शेतकऱ्यांचे शेतीमधील चालू हंगामातील पिकांचे नुकसान झालेले आहे. तलाठी, आटगाव यांचेकडून दिनांक २४/०२/२०१८ रोजी नुकसान झालेल्या क्षेत्राचा तात्काळ पंचनामा करण्यात आला. सदर पंचनाम्याच्या अनुषंगाने तालुका कृषी अधिकारी यांनी पिकांच्या झालेल्या नुकसानीची क्षेत्रिय पाहणी करून रुपये ३,४९,०३३/- चा मूल्यांकन अहवाल दिला आहे.

झालेल्या नुकसानीची भरपाई कृषी विभाग अथवा महसूल विभाग यांचेमार्फत करता येईल काय याबाबत विभागीय स्तरावर विचारणा करण्यात आली होती. परंतु तालुका कृषी अधिकारी, शहापूर यांनी त्यांचे पत्र दिनांक २०/०४/२०१८ अन्वये सदर नुकसान कोणत्याही नैसर्गिक आपत्तीमुळे झालेले नसल्यामुळे सदर नुकसान भरपाई कृषी विभागामार्फत करता येणार नसल्याचे कळविले आहे.

सदर नुकसान भरपाई करण्याबाबत जलसंपदा विभागाकडे लेखाशिर्ष उपलब्ध नसल्यामुळे उपविभागाचे पत्र दिनांक २१/०६/२०१८ अन्वये तहसिलदार, सामान्य शाखा, जिल्हाधिकारी कार्यालय, ठाणे यांना विनंती करण्यात आली असून नुकसान भरपाई मिळणेबाबत पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

बालविकास आयुक्तांनी एकल पालक असलेल्या

बालकांना बालगृहातून बाहेर काढल्याबाबत

(६६) * ४३६४० डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे, श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात बाल न्याय अधिनियम २०१५ मधील कलम २ (१४) चा सोयीचा व चुकीचा अर्थ काढून तत्कालिन बालविकास आयुक्तांनी एकल पालक असलेल्या बालकांना सन २०१५-१६ मध्ये बालगृहातून बाहेर काढले, हे खरे आहे काय,

- (२) तसेच मा.राज्यपालांच्या आदेशाने माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये नविन बालकल्याण समित्या अस्तित्वात आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या समितीच्या कार्यकक्षा काय आहेत, तसेच बालकल्याण समित्यांच्या न्यायिक अधिकारात हस्तक्षेप झाल्याने त्याचा सामाजिक दूरगामी परिणाम होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) नाही.

आयुक्तालयाच्या दिनांक १/६/२०१६ च्या परिपत्रकान्वये काळजी व संरक्षणाची गरज असलेल्या बालकांच्या संस्था प्रवेशाबाबत बालकल्याण समितीने अवलंबविण्याच्या कार्यपद्धतीबाबत स्पष्टीकरण करण्यात आले होते.

(२) होय.

(३) बाल कल्याण समिती, ह्या बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ अंतर्गतच्या तरतुदीनुसार गठीत आहे. सदर अधिनियमाची मार्गदर्शक तत्वे व तरतुदीनुसार सदर समितीने कार्य करणे अनिवार्य आहे.

अधिनियमाच्या कलम २७(९) मध्ये फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ अन्वये महानगर दंडाधिकारी किंवा प्रथमवर्ग न्यायदंडाधिकारी यांना प्राप्त अधिकार समितीस न्यायिक खंडपीठाप्रमाणे कार्य करताना प्राप्त आहेत. आयुक्तालयाच्या दिनांक १/६/२०१६ परिपत्रकाविरोधात मा.उच्च न्यायालय, मुंबई खंडपीठ औरंगाबाद येथे दाखल रिट याचिका क्र. ११२०५/२०१६ संदर्भात मा.उच्च न्यायालयाने दिनांक २९/६/२०१८ रोजी अंतिम निकाल दिला असून यामध्ये आयुक्तालयाचे परिपत्रक हे बाल न्याय अधिनियमाच्या तरतुदींशी सुसंगत असून ते रद्द करण्याची आवश्यकता नसल्याचे स्पष्ट केले आहे. सबब समितीच्या न्यायिक अधिकारात हस्तक्षेप झालेला नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोडेखल (जि.चंद्रपूर) येथील ग्रामपंचायतीच्या
ग्रामसेवकाने गैरव्यवहार केल्याबाबत**

(६७) * ४२५३१ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सावली पंचायत समिती अंतर्गत (जि.चंद्रपूर) कोडेखल येथील ग्रामपंचायतीचे ग्रामसेवक यांनी विकास कामात गैरव्यवहार केल्याचे दिनांक ३ मे, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधित ग्रामसेवकावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय, चौकशी अहवालानुसार श्री.संदीप नहाले, ग्रामसेवक हे दोषी असल्याचे सिद्ध होत असल्यामुळे त्यांना दिनांक २४/०४/२०१८ च्या आदेशान्वये सेवेतून निलंबित करण्यात आलेले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास
महामंडळामधील कर्मचाऱ्यांना आश्वासित
प्रगती योजनेचा लाभ मिळण्याबाबत**

(६८) * ४१३१७ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास :

सन्माननीय विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त व विकास महामंडळातील अधिकारी/कर्मचारी एकाच पदावर १२ वर्ष कार्यरत असल्याने त्यांना आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ देणेबाबत शासनाची योजना आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, एकाच पदावर १२ वर्ष काम करणाऱ्या अधिकारी/कर्मचारी यांना सदर योजनेचा लाभ किती दिवसात देण्यात येतो,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे पत्रव्यवहार केला असून याबाबत मा.मंत्री महोदयांनी निदेश दिल्यानंतरही त्याप्रमाणे कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने एकाच पदावर १२ वर्ष कार्यरत अधिकारी/कर्मचारी यांना आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) व (२) वित्त विभागाच्या दिनांक १/०७/२०१४ च्या परिपत्रकाप्रमाणे राज्य सार्वजनिक उपक्रमातील नियमित/पात्र अधिकारी/कर्मचारी यांना सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ वित्त विभागाच्या मान्यतेनंतर देण्याची कार्यवाही करण्यात येते.

(३) व (४) महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळातील अधिकारी/कर्मचारी यांना सुधारित सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजना लागू करण्याबाबतचा प्रस्ताव वित्त विभागास सादर करण्यात आला असता वित्त विभागाने राज्य सार्वजनिक उपक्रमांना सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजना व सुधारित सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजना लागू करण्याचे धोरण अद्याप निश्चित करण्यात आलेले नाही. सदर धोरण निश्चित करण्यास काही कालावधी लागणार आहे, असे अभिप्राय दिले आहेत. याबाबत विभागाकडून पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खेड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील मांडवे धरण प्रकल्पाचे
काम पूर्ण करण्याबाबत**

(६९) * ४२७०७ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खेड तालुक्यातील (जि.रत्नागिरी) मांडवे धरण प्रकल्पाच्या कामास शासनाने सन १९९५ मध्ये मंजूरी दिल्यानंतर काम सुरु होऊन २५ वर्षांचा कालावधी लोटूनही धरणाचे काम पूर्ण झाले नसल्याने त्या परिसरातील १६ गावांच्या सिंचनाचा व पाणीपुरवठ्याचा प्रश्न मार्गी लागलेला नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकल्पाचे काम पूर्ण करण्यात यावे यासाठी १६ गावातील लोकांनी मागील अनेक वर्षांपासून मा.जलसंपदा मंत्री, मा.पालकमंत्री, रत्नागिरी जिल्हा कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, रत्नागिरी यांच्याकडे लेखी निवेदनाद्वारे मागणी केली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मांडवे धरणाचे प्रलंबित असलेले काम पूर्ण करण्याच्यादृष्टीने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) सदर प्रकल्प सन १९९५ पासून बांधकामाधीन असून सिंचनाचा लाभ १६ गावांना मिळणार नसून किंजळे, पुरे, तळे, कुडोशी सुकिवली या ५ गावांनाच सिंचनाचा लाभ मिळणार आहे.

(२) नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

तथापि, धरणाचे प्रलंबित काम निधी उपलब्धतेनुसार सन २०२१ पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कर्जत (जि.रायगड) तालुक्यातील उल्हास नदीवर पूल बांधण्याबाबत

(७०) * ४३५८७ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कर्जत (जि.रायगड) तालुक्यातून वाहणाऱ्या उल्हास नदी जवळील बिरदोले येथून शेलू रेल्वे स्टेशनकडे जाण्यासाठी जवळचा मार्ग असल्याने पोशीर, बिरदोले, कोदिवले, अवसरे, चरई इत्यादी भागातील रहिवाशी उल्हास नदीवर पुल नसल्याने नदीवर टाकलेल्या सिमेंट खांबावरून नदी पार करावी लागत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर ठिकाणी पूल बांधण्याबाबत ग्रामस्थांनी शासनाकडे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर ठिकाणी नदीवर पूल बांधण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही. जिल्हा परिषदेमार्फत प्रत्यक्ष पाहणी केली असता अशी बाब निदर्शनास आली नाही.

(२) अशा प्रकारचे निवेदन प्राप्त झाल्याचे आढळून येत नाही.

(३) प्रश्नांकित पुलाची जिल्हा परिषदेमार्फत करण्यात आलेल्या पाहणीमध्ये या ठिकाणी नवीन मोठा पूल बांधणे आवश्यक आहे. या पुलासाठी जोडरस्त्यांसह अंदाजे रुपये ४.५० कोटी निधीची आवश्यकता आहे. सदर पूल हा योजनाबाह्य रस्त्यावर असल्याने त्यावर शासनाच्या योजनांमधून निधी उपलब्ध करून देता येत नाही. तसेच जिल्हा परिषदेकडील विविध योजनांतर्गत प्राप्त निधीचे स्रोत पहाता इतका मोठा निधी प्राप्त करून देणे शक्य नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात अल्पवयीन बालकामगार मुली माध्यमिक
शिक्षणापासून वंचित असल्याबाबत**

(७१) * ४१६६९ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील ९ लाख अल्पवयीन बालकामगार मुली माध्यमिक शिक्षणापासून वंचित असल्याचे क्राय स्वयंसेवी संस्थेच्या अहवालातून दिनांक १२ मार्च, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या मुलींची शासनाने माहिती घेऊन अधिगृहीत केले आहे काय, तसेच याबाबतचा अहवाल पटलावर ठेवण्यात येणार आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने बालकामगार मुलींच्या शिक्षणासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) महिला व बालविकास विभागास याबाबतचा अहवाल प्राप्त झालेला नाही.

- (२) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ येथील वसंतराव नाईक शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात
प्रसूती वार्डात महिलांना वाईट वागणूक मिळत असल्याबाबत**

(७२) * ४१५६६ श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) यवतमाळ येथील वसंतराव नाईक शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात प्रसूती वार्डात महिलांना वाईट वागणूक मिळत असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तिवरंग (ता.महागाव) येथील पूजा किशोर शिंदे या महिलेची शस्त्रक्रियेद्वारे प्रसूती करण्यात आली, परंतु सदर महिलेला शस्त्रक्रियेनंतर बेड व पलंग उपलब्ध करून दिला गेला नसल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषी अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) व (२) नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) लागू नाही.

**नांदेड जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणीपुरवठा विभागात
गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(७३) * ४२०४८ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.संजय दत्त, श्री.शरद रणपिसे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदेड जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणीपुरवठा विभागांतर्गत यांत्रिकी उपविभाग कार्यरत असून या विभागातील मूळ पदस्थापनेवरील कर्मचाऱ्यांना संबंधित अधिकारी पाठीशी घालत असल्याने कर्मचारी पगार घेत असल्याने त्यामुळे शासनाचा आर्थिक नुकसान होत असल्याचे माहे मे, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्हा परिषद व पंचायत समितीच्या अनागोंदी, मनमानी व एककल्ली कारभारामुळे शासनाचे नुकसान होत असून याकडे शासन दुर्लक्ष करित असल्याने नागरिकांमध्ये चिडीची भावना निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) नाही, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग मंत्रालय यांचे शासन निर्णय क्रमांक आपना-२०१२/प्रक्र-३७८/पापु-१५, दिनांक १७/०४/२०१३ अन्वये नांदेड जिल्हा परिषदमध्ये भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, मुंबई यांच्याकडून १३ कर्मचाऱ्यांचे समावेशन करण्यात आलेले आहे. त्यापैकी ७ कर्मचारी सेवानिवृत्ती, मृत्यू इ. कारणामुळे सेवेत नाहीत. उर्वरीत कर्मचाऱ्यांना हातपंप पथकावर व पंचायत समिती हातपंप पथक वाहनावर वाहन चालक म्हणून नियुक्ती देण्यात आली आहे.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील खाजगी रुग्णालयांकडून होणारी
रुग्णांची फसवणूक थांबविण्याबाबत**

(७४) * ४३०९८ श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३७७३९ ला दिनांक ६ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील खाजगी रुग्णालयांकडून होणारी रुग्णांची फसवणूक थांबविण्यासाठी रुग्णालयांवर नियंत्रण आणणाऱ्या वैद्यकीय आस्थापना कायद्याचा मसुदा (Maharashtra Clinical Establishment Bill) शासनाने तयार केला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू कायदा मंजुरीबाबत शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दिपक सावंत : (१) वैद्यकीय आस्थापना विधेयक, २०१४ कायद्याचा मसूदा सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात आला आहे.

(२) वैद्यकीय आस्थापना विधेयक, २०१४ कायद्याचा मसूदा सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात आला आहे. सदर विधेयक राज्यात लागू करण्यापूर्वी विधेयकातील तरतुदींवर संबंधित क्षेत्रातील व्यक्ती वा संस्थांचे स्पष्ट अभिप्राय जाणून घेण्यासाठी उपसंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १८/०१/२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये समिती गठीत करण्यात आली आहे. समितीचा अहवाल शासनास प्राप्त झाल्यानंतर कायदा मंजूरीबाबत विहित कार्यपध्दतीनुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मांगेली फणसवाडी (ता.दोडामार्ग, जि.सिंधुदुर्ग) येथील
पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(७५) * ४३६६७ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मांगेली फणसवाडी (ता.दोडामार्ग, जि.सिंधुदुर्ग) येथील धबधबानजीक बांधलेल्या पुलाच्या खालच्या बांधकामाचा भाग वाहून गेल्याने पावसात पुलाचा भाग खचण्याची शक्यता असल्याचे दिनांक २१ एप्रिल, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त पुल कोसळल्यास फणसवाडी रस्ता बंद होऊन पावसात ग्रामस्थ तसेच पर्यटकांची गैरसोय होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) हे खरे नाही. प्रश्नांकित पुलाच्या बांधकामाचा कोणताही भाग वाहून गेलेला नाही, तथापि, अँबटमेंटच्या पायाखाली भूस्तराची काही प्रमाणात धुप झाल्यामुळे पुलाच्या अँबटमेंटचा पाया काही प्रमाणात उघडा पडला आहे.

(३) प्रश्नांकित पुलाची जिल्हा परिषदेमार्फत पाहणी केली असून धुप झालेल्या भागात तात्पुरती दुरुस्ती म्हणून दगडी भराव करण्यात आलेला आहे. सदर पुलाची कायमस्वरूपी दुरुस्ती त्वरीत करण्याचे जिल्हा परिषदेचे नियोजन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
नागपूर.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.
मुद्रण: शासकीय मुद्रणालय, नागपूर.